

Kinnitatud Vabariigi Valitsuse
05.11.2007 korraldusega nr 485

**Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium**

**Energiasäästu sihtprogramm
2007-2013**

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Senise energiasäästupoliitika rakendamine	4
2.1 „Energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava 2001-2005” elluviimisest.....	4
2.2 Energiasäästule suunatud investeeringute toetamine riigi poolt	6
2.3 Toetused ja investeeringud energiatõhususe parendamisele teistest allikatest	6
3. Programmi seosed teiste strateegiliste dokumentidega	7
4. Kütuste ja energia tarbimine ning energiatõhususe paranemist piiravad tegurid Eestis	9
4.1 Energiasektor.....	9
4.2 Kütuste ja energia lõpptarbimine Eestis.....	10
4.3 Energiatõhususe paranemist piiravad tegurid Eestis.....	13
5. Kohustused rahvusvahelisel tasandil.....	15
5.1 Eesti ülesanded tulenevalt Euroopa Liidu liikmelisusest.....	15
5.2 Eesti ülesanded tulenevalt Energiaharta liikmelisusest.....	17
6. Energiasäästupoliitika visioon.....	18
7. Programmi eesmärgid ja meetmed.....	19
7.1 Riigisisene indikatiivne eesmärk direktiivi 2006/32/EÜ põhjal	19
7.2 Programmi eesmärgid ja meetmed ning nende struktuur.....	19
7.3 Energiasäästu alase teabe kättesaadavus	21
7.4 Oskuste ja asjatundjate olemasolu.....	24
7.5 Tõhususe parendamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel .	27
7.6 Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitikast tulenevate ülesannete täitmine.....	31
8. Programmi elluviimise seire ja juhtimine	34
9. Lisad.....	34

1. Sissejuhatus

„Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013” on Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetav valdkonna arengukava, mis kirjeldab Valitsuse tegevusi ühes kitsas energiapoliitika valdkonnas – kütuste ja energia kokkuhoiul. Kaugkütteseaduse § 3 järgi koondab programm eesmärgid ning neist lähtuvad tegevusvaldkonnad energiakasutuse efektiivsuse tõstmiseks, keskkonna kvaliteedi säilitamiseks ja loodusressursside ratsionaalseks kasutamiseks Eestis aastatel 2007-2013. Poliitikadokumenti täiendab kolmeks aastaks koostatav rakendusplaan, mis kirjeldab detailsemalt sellel ajaperioodil elluviimiseks planeeritavaid tegevusi, rakendajaid ning väljun-deid.

Käesolevas dokumendis on esitatud ülevaade energiamajanduse hetkeolukorrast kütuste ja energia kokkuhoiu seisukohalt ning toodud esile Eesti kohustused Euroopa Liidu liikmelisuse ja ratifitseeritud rahvusvaheliste lepingute kontekstis, määratud suuremat tähelepanu vajavad sektorid kütuste ja energia kokkuhoiu saavutamise seisukohalt, valdkonna strateegilised eesmärgid, alameesmärgid ning meetmed püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Samuti on määratletud edasist analüüsi vajavad probleemid.

„Energiasäästu sihtprogrammi 2007-2013” sihtide seadmisel on silmas peetud kahte juba val-minud dokumenti:

- „Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015”, mille üheks strateegiliseks eesmärgiks on hoida aastani 2010 primaarenergia tarbimise maht 2003. aasta tasemel;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptar-bimise tõhusust ja energiateenuseid. Tulenevalt direktiivist tuleb¹ kõigil liikmesriiki-del kahandada energiatarbimist järgneva 9 aasta jooksul 9%, võrreldes 2000-2005.a. keskmise energiatarbimisega sektorites, mis kuuluvad direktiivi rakendusalasasse, v.a EL heitkogustega kauplemise süsteemi kuuluvates ettevõtetes ja riigikaitse sfääris. Iga liikmesriik on kohustatud esitama asjakohase energiatarbimise tegevuskava.

Käesolev dokument arvestab direktiivis 2006/32/EÜ ettenähtud indikatiivse energiasäästu eesmärgi saavutamise ülesannet.

Probleemide kaardistamisel ning prioriteetsete tegevusvaldkondade määramisel on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) tuginenud varasema valdkondliku poliitika ellu-viimise kogemustele ning arvestanud mitmete teostatud analüüside ja uuringute kogemusi.

Energeetika arengu suunamise ja hoogustamise seisukohalt olulise valdkonna arengukavana on „Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013” seotud ka muude riiklikul tasandil koostatud strateegiatega, nagu näiteks „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030”, „Eesti riigieelarve stra-teegia 2007-2010” ning MKMi strateegia aastateks 2007-2010. MKMi strateegias on kütuste ja energia kokkuhoiu edendamisele suunatud meede 2.1.1, kaudselt seonduvad sama eesmär-giga ka rida teisi meetmeid.

Mõjutusi poliitikale kirjeldatud tegevusvaldkondades on avaldanud nii Euroopa Liidus kui ka rahvusvahelisel tasandil ühiselt väljaselgitatud ja päevakorrade tõstetud kütuste ja energia säästmist takistavad tegurid, mida on kirjeldatud temaatilistes Euroopa Ühenduste Komisjoni teatistes ning Energiaharta Sekretariaadi aruannetes, sh aruandes² Eesti kohta.

¹ direktiivis 2006/32/EÜ sõnastatud eesmärk on indikatiivne eesmärk liikmesriikidele.

² *In-depth Review of Energy Efficiency Policies and Programmes of Estonia*, Energy Charter Secretariat (2002)

2. Senise energiasäästupoliitika rakendamine

Programme Eesti energiamajanduse edendamiseks on järjekindlalt rakendanud alates taasiseseisvumisest. Esimene energiasäästualase tegevuse alusdokument – „Eesti energiasäästuprogramm” – kinnitati 24. juulil 1992. a, teine – „Energiasäästu sihtprogramm” kiideti Vabariigi Valitsuse poolt heaks 4. jaanuaril 2000. „Energiasäästu sihtprogrammi” põhjal koostati „Energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava 2001-2005” (edaspidi *rakenduskava*), mis kiideti heaks Vabariigi Valitsuse poolt 6. märtsil 2001. a.

Riigi energiasäästupoliitika rakendamise eest vastutab MKM, mille energeetika osakonna koosseisus on energiasäästu ja taastuvenergia talitus. Ajavahemikul 2001 – 2006 oli talituse keskmine töötajate arv 3,28, talituse tegevust on toetanud ministeeriumi tugiosakonnad ja sihtasutused ministeeriumi haldusalas. Alates aastast 2006 on SA KredEx eluasemetoodete divisjoni juures tegutsev kahe töötajaga Energiasäästu Kompetentsikeskus, kelle otseseks ülesandeks on tõsta korterelamute omanike ja valdajate energiasäästualast teadlikkust. Energiasäästupoliitika elluviimine on pidevalt vajanud ka väliskonsultantide palkamist ning teenuste sisseostmist. Ajavahemikul 2001 – 2006 rahastati rakenduskava elluviimist kokku 5,255 miljoni krooni ulatuses, samuti on riigieelarvest toetatud kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud investeeringuid (2001-2007 kokku mahus 52,09 miljonit krooni) ning saadud välisabi energiasäästupoliitika elluviimiseks.

2.1 „Energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava 2001-2005” elluviimisest

Rakenduskavas oli esitatud kümme tegevussuunda ja/või valdkonda (rakenduskavas nimetati neid projektideks), millega Vabariigi Valitsus oma töös tegeleb. Need olid:

Projekt 1. Rahvusvaheline koostöö ja osalemine energiasäästualastes projektides;

Projekt 2. Sihtprogramm “Biokütuste ja teiste taastuvate energiaallikate ning turba majanduslikult põhjendatud rakendamine energia tootmisel” väljatöötamine ja käivitamine;

Projekt 3. Energeetika arengukavade ja tasuvusuuringute väljatöötamise jätkamine maakondadele ja kohalikele omavalitsustele;

Projekt 4. Hoonete energeetilise sertifitseerimise meetoodika väljatöötamine;

Projekt 5. Energiaauditite teostamise meetoodika väljatöötamine tööstusettevõtetele;

Projekt 6. Programmi väljatöötamine soojusvarustuse süsteemide optimeerimiseks ning elektri ja soojuse koostootmise potentsiaali rakendamiseks;

Projekt 7. Energiakulu mõõtmisviiside analüüs ja nende seosed energia tarbimisega ning tarbijate käitumisega;

Projekt 8. Energiasäästualane koolitustegevus;

Projekt 9. Energiasäästualaste infokampaaniate läbiviimine;

Projekt 10. Üle 15 kW võimsusega katelde regulaarse kontrollsüsteemi väljatöötamine ja rakendamine.

Tulenevalt suundumustest Euroopa Liidus ja Eestis ei pälvinud energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava projektid võrdset tähelepanu ning nende elluviimise tulemused ei ole võrreldavad. Enim keskenduti hoonete energiatõhususe ning kohalike omavalitsuste (KOV) asutuste valduses olevate hoonete ja kaugküttesüsteemide efektiivsuse küsimustele. Heal tasemel täidetuks võib lugeda projekte 3 (energeetika arengukavade koostamine – toetati 25 KOV energeetika arengukava koostamist), 4 (hoonete energiaauditite meetoodikate arendamine ja auditi-

te korraldamine – teostatud uuringud ja hoonete auditeerimine on andnud mitmekülgset teavet edasiste meetmete planeerimisel hoonete energiatõhususe edendamisel) ja 7 (energiakulu mõõtmisviiside uuring on korraldatud ja analüüsitud nende seoseid energia tarbimisega). Projektide rakendamisel kogutud teave on osutunud väärtuslikuks osaks energiatõhususe parendamise riiklike meetmete kujundamisel, hoonete energiatõhususe valdkonnas on lisandunud uusi töökohti ning tegutsevaid ettevõtteid.

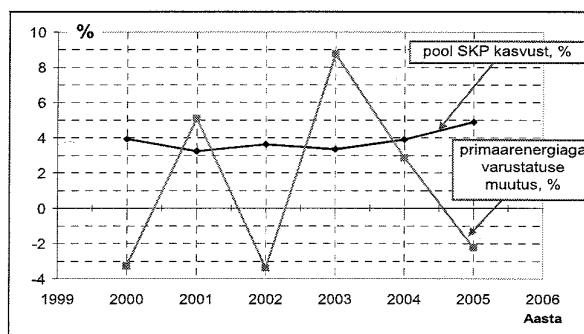
Rahuldava tulemuslikkusega on ellu viidud projektid 1 (rahvusvahelises koostöös osalemine – Eesti institutsioonid osalevad suhteliselt aktiivselt vastavas rahvusvahelises partnerluses), 2 (taastuvate energiaallikate kasutuse edendamine – läbiviidud uuringud ja tegevused on aidanud jõuda mõjusamate riiklike meetmete väljatöötamiseni), 6 (soojuse ja elektri koostootmispotentsiaali selgitamine, koostootmise ergutamise riikliku poliitika kujundamine) ja 8 (koolitustegevus). Nendes tegevussuundades tehtud tööde mõju ei ole riigi energiabilansis veel selgelt esile tõusnud. Projekte 5 (tööstuste energiaauditid), 9 (säästukampaaniad) ja 10 (katelde efektiivsuse kontrolli aluste väljatöötamine) võib lugeda osaliselt sooritatuteks. Tööstuste energiaauditite kohta on igal ettevõttel võimalik hankida teavet MKMi juures välja töötatud teabematerjalidest ja saada nõu asjatundjalt, säästukampaaniate maht jäi kuni 2005. aastani tagasihoidlikuks energiasäästu sihtprogrammi oodatust väiksema rahastamise tõttu. 2006. aastast käivitati SA KredEx juures korterelamute energiasäästualast teavitustööd tegev üksus – Energiasäästu Kompetentsikeskus.

2000. aasta „Energiasäästu sihtprogrammi” ja selle rakenduskava põhieesmärgid olid samas aga tunduvalt globaalsema iseloomuga, kui programmi raames planeeritud projektid. Nendeks põhieesmärkideks olid:

- hoida majanduskasvust tingitud energiatarbe muutus vähemalt kaks korda madalamal kui sisemajanduse koguprodukti juurdekasv;
- vähendada energia eritarbimist kõigis majandusharudes ja kodumajapidamistes. Muuta kütusebilanssi keskkonnasõbralikumate kütuste laialdasema kasutamise suunas ja tõsta energia tootmise, transpordi ning jaotamise efektiivsust. Tagada CO₂ emissiooni tase, mis jääb allapoole Kyoto protokollis Eestile lubatud piirmääradest (aastatel 2008-2012 peab emissioonide tase olema vähemalt 8% madalam 1990. aasta tasemest).

Esimese eesmärgi täitmist on graafiliselt iseloomustatud Joonisel 1, teise eesmärgi täitmine ei ole samuti probleeme tekitanud.

Põhjalikum analüüs kõikide rakenduskava raames nimetatud projektide elluviimisest on saadaval MKMi kodulehel <http://www.mkm.ee/doc.php?7622>.

Joonis 1. Energiasäästu sihtprogrammi mõõdetava eesmärgi täitmine³.

³ Graafikul näidatud sisemajanduse koguprodukti muutus on pool tegelikust muutusest.

2.2 Energiasäästule suunatud investeeringute toetamine riigi poolt

Riigi energiasäästupoliitika elluviimise raames on igal aastal riigieelarvest toetatud ka energiasäästule suunatud investeeringuid. Toetust on jagatud kohalikele omavalitsustele nende halduses olevate kaugküttesüsteemide ja hoonete kaasajastamiseks ning ka riigi elamumajanduspoliitika raames kortermajade rekonstrueerimisprojektide elluviimiseks ja tüürielamufondi arendamiseks kohalike omavalitsuste poolt. Väljastatud toetustest energiasäästupoliitika raames annab ülevaate Tabel 1, elamumajanduspoliitika rakendamise raames tehtud on kirjeldatud „Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 – 2013” eelnõus.

Tabel 1 Toetused kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud investeeringutele, milj kr

Aasta	Investeeringute toetamine riigieelarvest		Investeeringute toetamine EL eelstruktuurivahenditest (PHARE ESC)	
	Projektide arv	Toetus, Mkr	Projektide arv	Toetus, Mkr
2001	5	3,30		
2002	8	2,70		
2003	9	2,50		
2004	8	2,50		
2005	11	3,60	22	31,29
2006	17	6,20		
Kokku	58	20,80	22	31,29

Kahtlemata on ka muud toetused riigieelarvest ja rahastamine välisfinantseerimise allikatest aidanud kaasa kütuste ja energia tõhusamale kasutamisele Eestis ning toetanud teabelevi ja uute tehnoloogiate tutvustamist. Paraku aga ei hinnata ega koguta hindamiseks vajalikke andmeid, mis võimaldaks välja selgitada muudest allikatest rahastatud tegevuste elluviimise tulemusena saavutatavat energia või rahalist kokkuhoidu.

Välisabi andjatest on Eesti energiasäästupoliitika elluviimist kõige rohkem toetanud Taani Kuningriik, kes ajavahemikul 2000 – 2004 finantseeris vastavat Eesti ja Taani bilateraalset koostööprogrammi 72,35 miljoni krooniga. Aastatel 2004 – 2006 toimunud EL tõukefondide rakendamise raames ei käivitatud eraldi meetet aitamaks kaasa kütuse ja energia säästlikule kasutamisele.

2.3 Toetused ja investeeringud energiatõhususe parendamisele teistest allikatest

Kõige tulemuslikumaid investeeringuid energiatõhususe parendamiseks tegid ajavahemikus 2001-2005 energeetikaettevõtted. Uut tüüpi katelde kasutuselevõtt ja koostootmisvõimsuste käikuandmine parandas elektri jaamade energiatõhusust, elektri ülekande ja jaotusvõrkude rekonstrueerimise tagajärjel on kahanenud võrgukaod.

Energiaarbimise tõhustamiseks tehtud investeeringud on viimastel aastatel tõenäoliselt kasvanud. Kuigi hoonete rekonstrueerimise aktiivsus on tõusnud, ettevõtted investeerivad üha enam uutesse tootmiseadmetesse ning soetatatakse ka uusi autosid ja busse, puudub igasugune statistiline teave või analüüsid, mis kinnitaks energiatõhususe paranemist investeeringute tulemusena. Andmed kohalike omavalitsuste eelarvete struktuuri kohta võimaldavad vaid üldist ülevaadet investeeringute struktuuri kohta⁴. Veelgi puudulikumat on andmed kohalike oma-

⁴ Rahandusministeeriumi andmetel moodustasid kohalike omavalitsuste investeeringud 2005. aastal kokku 2,677 mld kr, millest investeeringud hoonetesse ja rajatistesse moodustasid 18,9%, masinatesse ja seadmetesse 1,12% ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiasse 0,26%. Suurim osakaaluga jaotiseks samas struktuuris olid lõpetamata ehitus ja ettemaksud - 59,1%.

valitsuste poolt ette võetud finantstehingute kohta, sest laenude võtmise eesmärgi kohta andmeid ei koguta.

Lisaks otsestele investeringutele on eraalgatuslikult käivitatud ka projekte, mille eesmärgiks oli propageerida säästlikku energiakasutust või aidata kaasa uute tehnoloogiate juurutamisele. Eesti Energia AS on toetanud konkursi säästlikku energeetikat propageerivatele projektidele ja välja kuulutanud „Tulevikuenergeetika Sihtkapitali”, mis keskenduks uute energiatehnoloogiate rakendamise ettevalmistamisele ja tutvustamisele Eestis. Eesti Korterühistute Liidu, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingu ning teiste valitsusväliste organisatsioonide poolt on korraldatud mitmesuguseid koolitus- ja teavituspunkte.

Viimastel aastatel on Eesti organisatsioonid aktiivselt taotlenud toetusi Euroopa Komisjoni säästliku energeetika propageerimise programmist „*Intelligent Energy - Europe*”. Eestipoolse partneri osalusega taotlused on pälvunud toetuse enam kui kahekümnel korral.

3. Programmi seosed teiste strateegiliste dokumentidega

Energiasäästu ja energiatõhusust puudutav õiguslik keskkond ning arengusuunad Eestis on määratletud mitmete erinevate õigusaktide ja riiklike arengustrateegiatega. Samuti on energiasäästu ja energiatõhusust puudutavad küsimused saanud viimastel aastatel erilise tähelepanu osaliseks ka Euroopa Liidu tasandil.

Energiasäästu sihtprogrammi seosed teiste strateegiliste dokumentidega ja nendes kajastuvate suundadega oleksid järgmised (energiasäästu sihtprogrammi eesmärkide ja meetmete seoseid teiste programmide meetmete ja eesmärkidega on kirjeldatud Lisas 4).

„Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015” (vastutav ministerium: MKM).

Eesti kütuse- ja energiamajanduse strateegiliste eesmärkide hulgas on eraldi mainitud energiakasutuse tõhustamist soojus-, elektri- ja kütusemajanduses ning primaarenergia tarbimise mahu hoidmist 2003.a. tasemel kuni aastani 2010. Energiakasutuse tõhustamine ning energiasäästu realiseerimine on riigi energiamajanduse arendamise prioriteedid. Energiasäästu eesmärke tuleb käsitleda oluliste teguritena nii riiklike investeringute kui ka riigihangete elluviimisel. Käesolev energiasäästu sihtprogramm on olulise tähtsusega arengukava eesmärkide täitmiseks energiasäästu ja energiatõhususe valdkondades.

„Eesti elektrimajanduse arengukava 2005-2015” (vastutav ministerium: MKM).

Elektrimajanduse arengukava põhineb kütuse- ja energiamajanduse pikaajalisel arengukaval aastani 2015, ning olulisimaks riiklikuks programmiks elektrimajanduses on energiasäästu sihtprogramm. TTÜ energeetikateaduskonna poolt läbiviidud uuringud hindavad tarbijapoolseks kuluefektiivseks elektritarbimise säästupotentsiaaliks 10-15% praegusest elektri lõpptarbimisest. Ühena olulistest eesmärkidest on kavas nimetatud ka säästlikku elektritarbimise stimuleerimist, mis on otseses seoses ka käesoleva energiasäästu sihtprogrammi eesmärkidega.

Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21” (vastutav: Riigikantslei Strateegiabüroo).

Strateegia eesmärk 4 näeb ette eelisarendada ja toetada energiasäästlikku tegevust. Oluliseks energiasektorit puudutavaks põhimõddikuks strateegia elluviimisel on „kasvuhoonegaaside emissioon elaniku kohta” ning abimõddikuks „energiakasutuse intensiivsus”. Energiasäästu sihtprogrammis kavandatud meetmed toetavad igati strateegias ettenähtud eesmärke energia-sektori säästlikuks arenguks.

„Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030” (vastutav ministeerium: Keskkonnaministeerium).

Energiasäästu puudutavate meetmete osas on eraldi esile tõstetud regulatsioonide ning toetuskeemide väljatöötamist ja rakendamist energiasäästu edendamiseks, energiasäästualase teadlikkuse tõstmist ning energiasäästu integreerimist teiste majandussektoritega. Need suundumused kajastuvad otseselt ka käesolevas energiasäästu sihtprogrammis.

„Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” (eelõu, kinnitamata).

Ekspertarvamuste põhjal on korterelamu korraliku rekonstrueerimis- ja renoveerimistegevuse tulemusel võimalik saavutada keskmiselt 20 -30 % energiasäästu, millest lähtuvalt võib rahaline kokkuhoid ulatuda Eesti jaoks tervikuna kuni 0,5 miljardi kroonini aastas. Seega on rekonstrueerimise toetusmeetme ühildamine energiasäästu temaatikaga oluline nii eluaseme fondi kvaliteedi parendamise kui ka eluasemefond ülalpidamiskulude vähendamise seisukohast. Põhisuundadeks oleksid elanike elamute energiasäästlikkuse alane teavitamine, energiaauditite teostamine ning korterelamute energiasäästliku renoveerimise toetamine. Samad eesmärgid on olulise tähtsusega ka käesolevas energiasäästu sihtprogrammis.

„Transpordi arengukava 2006-2013” (vastutav ministeerium: MKM).

Eestis moodustavad sõidukite heitgaasid umbes 75% seda tüüpi saasteainete emissioonist, kusjuures peamiseks saasteallikaks on autod. Keskkonna säästmiseks on oluline käivitada riiklikud programmid, toetamaks keskkonnasäästlike transporditehnoloogiate väljatöötamist. Oluliseks tegevussuundadeks loetakse ka keskkonnasõbralike kütuste osakaalu suurendamist ja elektritranspordi eelisarendamist. Riik peab tõstma ühistranspordi konkurentsivõimet võrreldes individuaaltranspordiga. Keskkonnasäästlik transpordisektor on vaieldamatult üheks olulisemaks sektoriks energiasäästu edendamisel.

„Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2003-2012” (vastutav ministeerium: Keskkonnaministeerium).

Programm fikseerib suurima kasvuhoonegaaside tekitajana energiassektori ning samas ühe suurema mobiilse kütusetarbijana ja saasteallikana maanteetranspordi. Käesolevas energiasäästu sihtprogrammis kavandatud meetmed tagavad kliimamuutustele kaasa aitava õhusaaste vähenemise.

„Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja selle valdkondlikud rakenduskavad (vastutav ministeerium: vastutavad erinevad ministeeriumid oma pädevusalas).

Elukeskkonna arendamise rakenduskavas on ühe prioriteetse suunana (3) eraldi käsitletud ka energiamajanduse arendamist. Peamise vajadusena energiamajanduse eesmärkide saavutamiseks on esile toodud energiasäästu edendamist tootmises, ülekandevõrkudes ja lõpptarbijate juures. Oluliseks peetakse ka olemasoleva elamufondi energiatõhususe ja energiasäästu edendamist. Planeeritud meetmed toetavad märkimisväärselt käesoleva programmi rakendamist.

Energiatõhususe ja energiasäästu edendamist puudutavad meetmed peaksid olema kajastatud mitte ainult energiapoliitikas ja käesolevas energiasäästu sihtprogrammis, vaid olema tihedalt integreeritud ka teiste valdkondade poliitikate ja arengukavadega.

„Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2007-2015” (eelõu, kinnitamata)

Arengukava on suunatud sisemaise põlevkiviga varustuskindluse parendamisele, samuti põlevkivi tootmise ja kasutamise efektiivsuse tõstmisele ning põlevkivi kaevandamise ja kasutamise seotud keskkonnamõjude vähendamisele. Arengukava järgi on plaanis määrata põlevkivi kasutamissuunad ning vastavad põlevkivi varu hindamise kriteeriumid, planeerida

põlevkivi ressursi pikaajaliselt, optimeerida kaevandamismahte, läbi viia varu tehnoloogiline, majanduslik ja keskkonnakaitseline rajoneerimine selle optimaalseks kasutamiseks Eesti põlevkivimaardla piires (seda nii kasutuses olevatel kui ka perspektiivsetel aladel) ning vähendada negatiivseid sotsiaal-demograafilisi efekte põlevkivibasseinis ja selle mõjualal. Arengukava eelnõus planeeritud meetmed toetavad põlevkivi ratsionaalsemat kasutust Eestis.

Võimalusi efektiivsuse parendamiseks energiasektoris käsitleb ka „**Balti energiastrateegia**“ (eelnõu, kinnitamata).

Käesoleva energiasäästu sihtprogrammi koostamisel olid abimaterjalideks ka alljärgnevalt loetletud uuringud ja dokumendid:

- *Euroopa Parlamendi ja Nõukogu poolt kavandatava direktiivi energiasääst lõpptarbija juures ja energiateenused, eelnõu hindamine ning Eesti positsiooni kujundamine*, EnPro Inseneribüroo OÜ (2005);
- *Roheline raamat energiatõhususe kohta ehk kuidas saavutada vähemaga rohkem*⁵, Euroopa Komisjon;
- *Energiatõhususe tegevuskava: potentsiaali realiseerimine*⁶, Euroopa Komisjon.

4. Kütuste ja energia tarbimine ning energiatõhususe paranemist piiravad tegurid Eestis

Peale Eesti taasiseseisvumist toimunud muudatused on puudutanud ka energeetika ja majanduse vahelisi seoseid. Aasta-aastalt on kahanenud sisemajanduse koguprodukti (SKP) energiamahukus, perioodil 1993-2004 langes see näitav üle 1,8 korra (0,9 kWh/EEK'2000-lt 0,49 kWh/EEK'2000 tasemele). Võrdluses teiste riikidega on Eesti ostujõu pariteedi alusel korregeeritud SKP järgi 40. kohal⁷ maailma riikide seas. Arvestades ostujõu pariteedi alusel korregeeritud SKP energiamahukust, on Eesti energiaefektiivsuse pingereas 94. kohal. Vaadeldes majanduse süsinikumahukust (ostujõu pariteedi alusel korregeeritud SKP ja atmosfääri paisatud süsinikdioksiidi koguse suhet), asetub Eesti samasse ritta kütuseid eksportivate maadega ja on vastavas riikide pingereas 114. kohal. Seega kuulub Eesti jätkuvalt suhteliselt suure energiatarbimisega riikide hulka.

4.1 Energiasektor

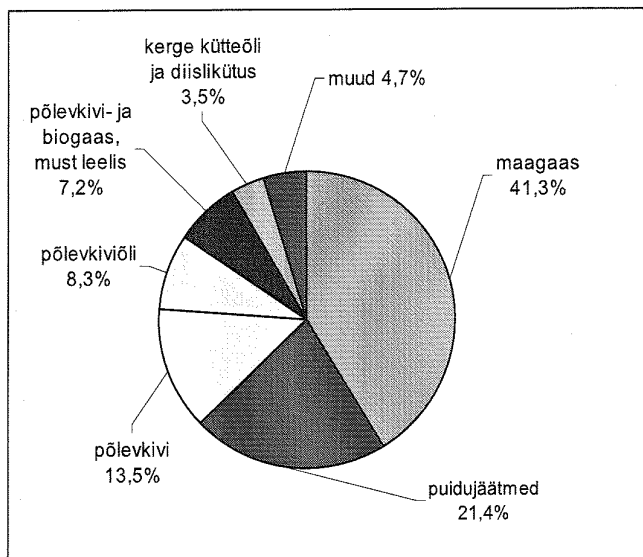
Energiasektoris tarbitakse primaarkütust selle muundamiseks teisteks energialiikideks, st elektri, soojuseks ja sekundaarkütusteks. Energiavarustuse efektiivsust mõjutavad nii energeetikasektori omatarve kui ka kaod energia ülekandel. Kui sekundaarkütuste tootmine piirub Eestis põlevkiviõli ja puidupõhiste kütuste tootmisega, ning elektri tootmine baseerub pea täielikult kodumaisel põlevkivil, siis kaugküttemajandus ja elektri jaotusvõrgud on oma iseloomult märksa mitmekesisemad.

⁵ COM(2005)265 *Green Paper on Energy Efficiency or Doing More With Less*

⁶ COM(2006)545 *Action Plan for Energy Efficiency: Realising the Potential*

⁷ 2004. aasta andmed 136 riigi kohta väljaandest *Key World Energy Statistics*, International Energy Agency 2006

Kütuste kasutuse struktuuri soojuse toomiseks iseloomustab Joonis 2. 2005. aastal olid kaugküttemajanduses enim kasutatavateks kütuseks maagaas, puit ja puidupõhised kütused⁸ ja põlevkivi. Võrreldes 2001. aastaga oli kaugküttemajanduses 2005. aastaks enim kasvanud maagaasi (+14%) ning puidu ja puidupõhiste kütuste nõudlus (+28%), oluliselt kahanes rohke süsinikusaldusega kütuste tarbimine (põlevkivi -30%, raske kütteõli -88%).

Joonis 2. Kütusekasutuse struktuur soojuse tootmiseks 2005. aastal (Energiabilanss 2005).

MKMi poolt 2006. aasta sügisel läbi viidud kaugküttesektori küsitluse raames selgitati välja soojuse müügi ja kütusekasutuse andmed ligi 200 kaugküttesüsteemi kohta Eestis, sealjuures moodustas nende süsteemide müügimaht 56% Eesti kaugkütte turust⁹. Kui ajavahemikus 2001 – 2005 tõusis soojuse hind ettevõtetes 11,1%¹⁰, siis võrreldes 2005. aasta juuliga oli küsitluse järgi soojuse hind 2006. aasta novembriks tõusnud 23,1%. Väiksemates süsteemides (aastase müügi mahuga 500 – 10*000 MWh) oli soojuse hinnatõus samas ajavahemikus 55,5%, kuid nende müügi mahu osakaal summaarsest soojuse turu müügi mahust on alla 10%.

Efektiivsus soojuse tootmisel ei ole märkimisväärselt muutunud. Vaatamata muutustele kütusekasutuse struktuuris ja laienenud gaasi kasutamisele ei ole katlamajade üldine efektiivsus tõusnud. Jätkuvalt on piisavalt tehnilisi võimalusi katlamajade efektiivsuse parendamiseks. Soojuse nõudluse tõusuga ei ole veel kaasnenud katelseadmete kasuteguri tõusu, vaid vananenud ja väheefektiivsete võimsuste kasutamise laienemine. Ajavahemikus 2001 – 2005 suutsid soojuse tootmise katelseadmed väljastada 81,1 – 85,1% kütuses sisalduvast energiast.

Võrreldes 2001. aastaga olid 2005. aastaks elektri ülekandekaod kahanenud 19% ning soojuse ülekandekaod 17%. Samas on Eestis arvukalt kaugküttesüsteeme, kus kaod moodustavad enam kui 20% soojuse müügi mahust, MKMi 2006. aasta kaugküttesektori küsitluses moodustas müügi maht taolistes süsteemides 38,2%. Kõrgete kadude poolest selgelt eristuvat segmenti kaugküteturul ei ole ning paljude väiksemate süsteemide ülekandekadude kohta käivad andmed on puudulikud.

4.2 Kütuste ja energia lõpptarbimine Eestis

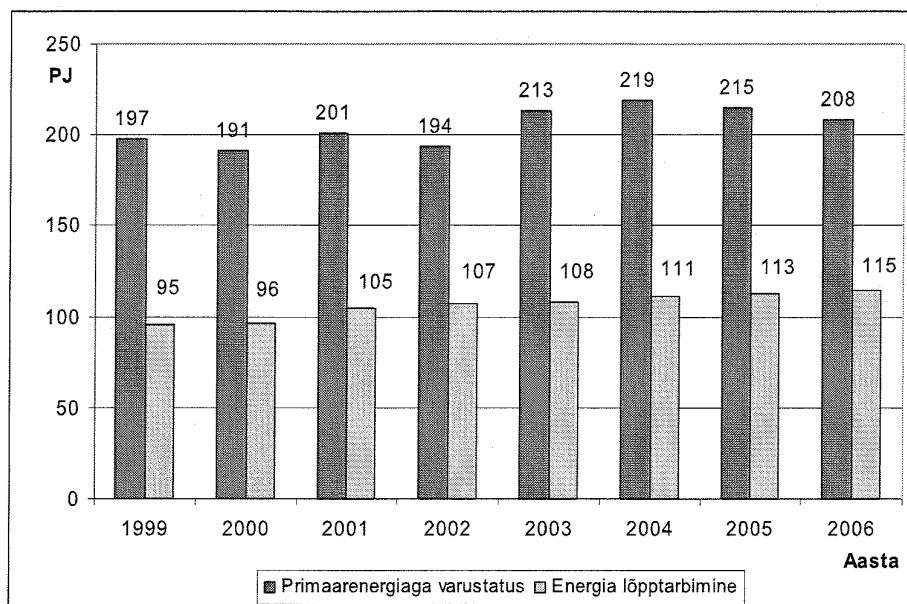
Kütuse ja energia lõpptarbimist võib aasta lõikes iseloomustada kahest seisukohast: tarbimine sektorite lõikes ning tarbimine kütuste lõikes. Statistikaameti väljaandes „Energiabilanss

⁸ küttepuud, puidujäätmed, -hake, -brikett ja -graanulid

⁹ väljaande „Energiabilanss 2005” järgi oli Eesti kaugkütte turg 7638 GWh, MKMile laekunud ankeetide järgi oli vaadeldud süsteemide summaarne soojuse müük 4242 GWh.

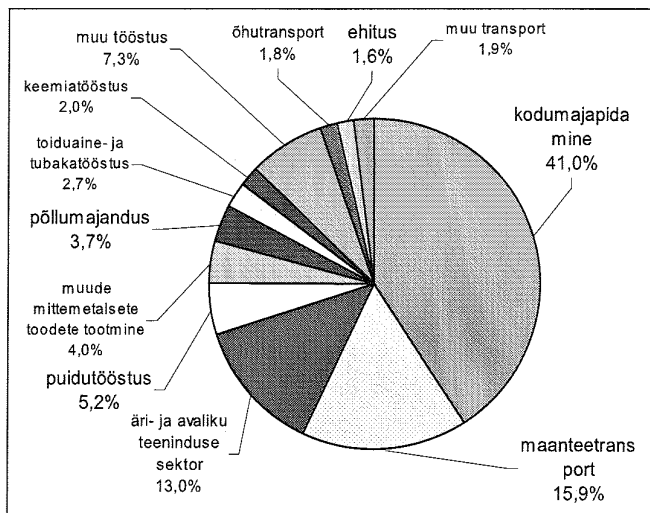
¹⁰ „Energiabilanss 2005” andmete alusel

2005” kajastatakse lõpptarbimise andmeid 19 energiakandja ja 20 sektori kohta. Ülevaate primaarenergiaga varustatusest ja energia lõpptarbimisest Eestis annab Joonis 3.

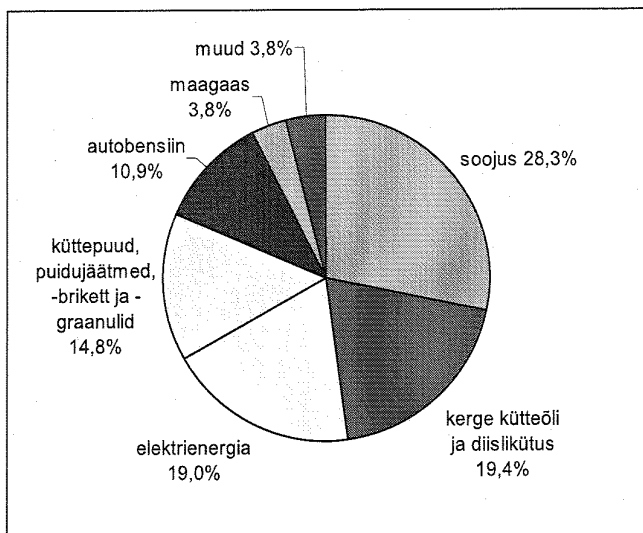
Joonis 3. Kütuse ja energia lõpptarimine Eestis (Statistikaameti kodulehekülj www.stat.ee).

Erinevate sektorite osakaalu kütuste ja energia lõpptarbimises 2005. aastal iseloomustab Joonis 4. Kütuste ja energia lõpptarbimises oli kodumajapidamiste osakaal 41,0%, tööstusel 22,7%, transpordil 19,6% äri ja avaliku teeninduse sektoril 13,0% ning põllumajandusel 3,7%. MKMi poolt Statistikaametile tehtud detailsema andmepäringu põhjal selgus, et avaliku teeninduse sektori osakaal kütuste ja energia lõpptarbimises oli 2005. aastal 5,9%, sh avaliku halduse osakaal oli 1,6% ning hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande osa oli 3,2%.

Joonis 4. Kütuste ja energia lõpptarbimise struktuur sektorite lõikes 2005. aastal (Energiabilanss 2005).

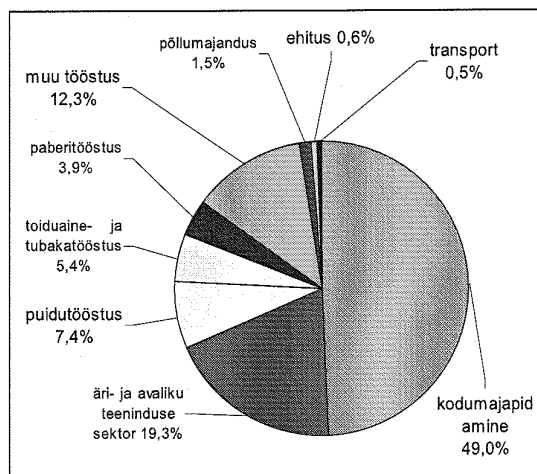
Erinevate kütuste osakaal kütuste ja energia lõpptarbimise struktuuris on näidatud Joonisel 5. Kütuste osakaal moodustab 52,7% lõpptarbimisest, soojus 28,3 % ja elekter 19%. Domineerivateks kütusteks on kerge kütteõli ja diislikütus, puit ja puidupõhised kütused, autobensiin ja maagaas. Kütuseid enim tarbivaks sektoriks on kodumajapidamised, kus tarbitakse 41,7% lõpptarbitavast kütusest, sama osakaal maanteetranspordil on 29,4% ning teistel transpordi liikidel 6,9%. Oluline on kütuse lõpptarbimine ka muude mittemetallsete materjalide tootmisel (5,9%) ja põllumajanduses (4,8%).

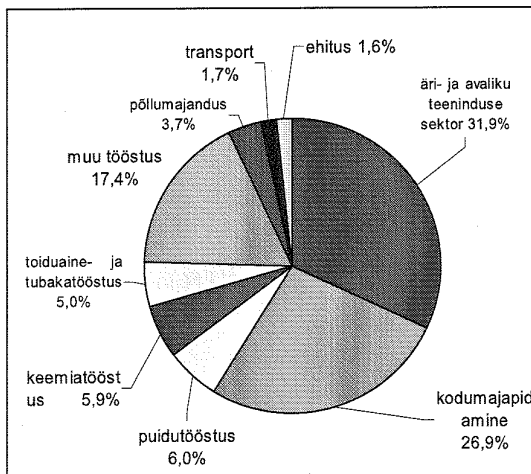
Joonis 5. Kütuste ja energia lõpptarbimise struktuur 2005. aastal (Energiabilanss 2005).

Soojuse lõpptarbimise struktuuri on kajastatud Joonisel 6. Enim tarbitakse soojust kodumajapidamistes, tööstuses (kokku 29,6% summaarsest soojuse lõpptarbimisest) ning äri- ja avaliku teeninduse sektoris (kokku 19,3%, sh avalik haldus on 2,2% ning haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne 8,9%).

Elektri lõpptarbimise struktuuris (vt Joonis 7) on silmapaistva osakaaluga tööstus (35,9% elektri lõpptarbimisest), äri- ja avaliku teeninduse sektor (kokku 31,9%, sh avalik haldus on 2,3% ning haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne 3,8%) ning kodumajapidamised.

Joonis 6. Soojuse lõpptarbimise struktuur 2005. aastal (Energiabilanss 2005).

Joonis 7. Elektri lõpptarbimise struktuur 2005. aastal (Energiabilanss 2005).

Perioodil 2001 – 2005 kasvas kütuste ja energia lõpptarbimine Eestis 8,7%. Kasvu põhjuseks on eelkõige kütuste ja energia tarbimise tõus transpordis (+36%) ning äri ja avaliku teeninduse sektoris (+32%), tööstuses kasvas tarbimine 17% ning kodumajapidamistes kahanes tarbimine 8%. Oluliste tööstusharude detailsemal vaatlusel on täheldatav kütuste ja energia tarbimise suur kasv puidutööstuses (+92%) ja keemiatööstuses (+30%), samas muude mittemetallsete toodete tootmisel kahanes energiatarve 25% ning toiduaine ja tubakatööstuses langes

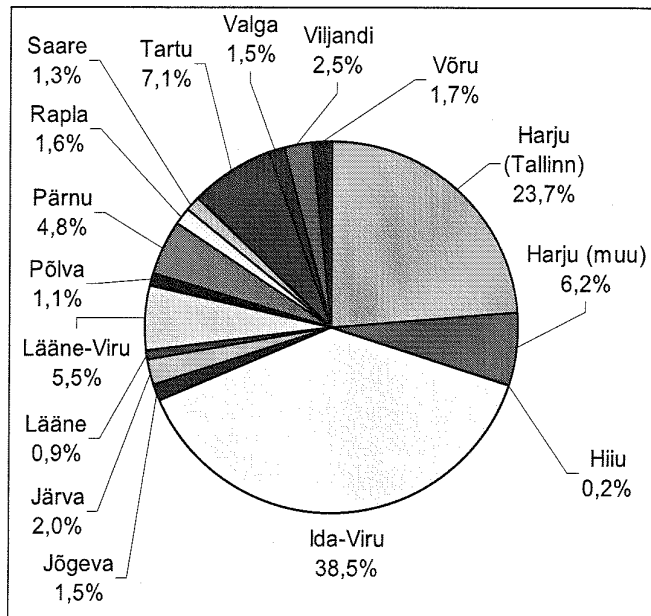
energiatarve 6%. Kütuste ja energia tarbimise kasvu transpordis tingisid eelkõige maantee-transport (+33%) ja õhustransport (+193%).

Avaliku teeninduse sektoris tõusis kütuste ja energia lõpptarbimine 12,6%. Valdavalt oli see kasv tingitud tarbimise 48%-lisest tõusust hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande sektoris (samas toimus põhiosa muutusest 2001-2002, hiljem on tarbimine püsinud stabiilsena), avalikus halduses kahanes tarbimine 21,7%.

Oluliste kütuste lõikes tõusis kerge kütteõli ja diislikütuse tarbimine 29,2%, puidu ja puidu-põhiste kütuste tarbimine kasvas 3,3%, autobensiini tarbimine vähenes 13,5% ning maagaasi tarbimine kasvas 31,5%. Samaselt soojuste tootmisele katlamajades on vähenenud süsinikuhakate fossiilsete tahke- ja vedelkütuste tarbimine. Elektri tarbimine kasvas 17,3% ning soojuste tarbimine 3,4%. Elektri nõudlus suurenes enim äri ja avaliku teeninduse sektoris (+32%) ning tööstuses (+19,1%; sh kasv puidutööstuses oli 62,2%, keemiatööstuses 15,7%, toiduainetööstuses 6,0%, muude mittemetalsete toodete tootmisel 22,2% ning masinaehituses +55,6%).

Eesti energiamajanduse statistika ei kajasta paraku teavet, mis võimaldaks sügavamalt analüüsida seadmete ja tehnoloogiate kasutamise seotud efekte või vaadelda energiatarbimise muutusi näiteks hoonete korral. Probleemaatiline on ka sisemise energiatarbimise struktuuri selgitamine ja muutuste iseloomustamine sektorites, mis hõlmavad andmeid väga suure valimi kohta (näiteks kodumajapidamised, maanteetransport). Detailsemal tasemel analüüse on MKM läbi viinud hoonete energiatarbe kohta (2004), samuti uuriti 2003. aastal energiatarvet farmides, mis vajavad tegevuseks keskkonna komplekssluba.

Kütuste tarbimist erinevates maakondades iseloomustab Joonis 8. Enim kasutatakse kütuseid Ida-Virumaal, vaatamata sellele, et Joonisel 8 näidatud andmed ei kajasta põlevkivi tarbimist põlevkivielektri-jaamades. Kütuste tarbimises domineerivad Harju (kokku 29,9% kütuse tarbimist) ja Ida-Virumaa. Mõnevõrra võib üldpilti mõjutada asjaolu, et suured soojuste tootmisega tegelevate ettevõtete asukoht on registreeritud Tallinnas, seega ei kajastu nende maakondades paiknevate osakondade tarbimine maakondade kütusetarbimises.

Joonis 8. Kütuste tarbimine maakondade lõikes 2005. aastal (Statistikaameti koduleheküljel www.stat.ee, põlevkivielektri-jaamades tarbitud põlevkivita)

4.3 Energiatõhususe paranemist piiravad tegurid Eestis

Peamised probleemid, mis on takistanud kütuste ning energia tõhusama ja säästvama kasutuse arenemist Eestis, on alljärgnevad:

Suhteliselt odav kütus ja energia. Kohalike kütuste ressursi olemasolu on pikka aega aidanud kaasa soojuse ja elektri hinna hoidmisele madalal tasemel. Arvestades kütuste maailmaturul toimunud muutusi, sh turgude avanemist ja rahvusvahelistest lepetest tulenevaid karmi- maid keskkonnapiiranguid energiasektoris on võimalused energia hindade kontrolliks küll ahenemas, kuid selge säästustiimuli loomiseks on vajalikud järjekindlad signaalid tarbijatele kasvavate kütuse ja energia hindade kaudu. 2006. aasta alguses jõustus Eestis keskkonnatasu- de seadus, mis korrastas keskkonnatasu määravate seaduste struktuuri ning on heaks platvor- miks ökoloogilise maksureformi¹¹ jätkamisel.

Killustunud energiasäästu potentsiaal. Kütuste ja energia kasutamine Eestis on muutunud ratsionaalsemaks eelkõige tänu tehnoloogia kaasajastamisele energiasektoris. Olemasolev statistika energiatarbimise kohta Eestis kinnitab pigem energiatarbimise jõulist kasvu kui tar- bimise tõhusamaks muutumist. Kütuste ja energia väiketarbijate (sh eelkõige kodutarbijate) mõju lõpptarbimisele on kasvav ning ilma laiapõhjalise riigipoolse toetuse ja kandepinnata on riigi energiasäästupoliitikas raske edu saavutada. Energiasäästupoliitika elluviimise seisuko- halt on probleemne ka võimalike säästumeetmete lai ampluaa: samas aga on üksikuid meet- meid, mis võiksid anda tulemusi kõikides sektorites. Laias diapasoonis väikeprojektide ellu- viimiseks tuleb leida lahendused, kuidas ettevõtjad (kütuste ja energia müüjiga tegelejad, energeetikaspetsialistid, ehitusspetsialistid jne) saaksid kaasa aidata riikliku energiasäästupo- liitika eesmärkide saavutamisele.

Väljastatavate toetuste andmisel ja riigihangetes ei arvestata üldjuhul energia kokku- hoiu aspekti. Võimalused keskkonnanohiu, sh energiasäästlikkuse aspekti arvestamiseks on riigihankeid reguleerivates õigusaktides loodud suhteliselt värskest ning nende hangete kor- raldamisega seotud kogemused on veel vähesed. Samas on Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud „Eesti keskkonnanahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete prioriteedid aastateks 2007– 2009”¹².

Energiasäästlikkuse aspekti arvestamine ei ole juurdunud riigipoolsetel investeeringute toetami- sel või toimetulekutoetuste väljastamisel. Puudub ülevaade ametiasutuste ja sotsiaalobjektide energiakasutusest ning samuti puuduvad võrreldavad teenusestandardid, mis käsitleksid ener- giakasutuse kriteeriumeid ametiasutustele (näiteks ruumide, seadmete, hoonete käidu, vms teemal).

Asjatundjate vähesus. Mahukad muutused majanduses on suurendanud vajadust spetsialisti- de järele, kes tunnevad kaasaegseid energiatehnoloogiaid ja lahendusi energia säästlikumaks kasutamiseks ning kes on võimelised moderniseerima, kujundama ja käitama uusi ning ole- masolevaid tootmisüksusi, seadmeid või rajatisi. Asjatundlike töötajate põuda suurendavad paranenud võimalused tööjõu liikumiseks ning noorte madal huvi kutseõppe ja inseneritea- duste vastu. Üha enam hakkab spetsialistide koolitamise võimalusi pärssima õppejõudude nappus, mille tekkimist on soodustanud mõningate oluliste teadus- ja arendustegevuse vald- kondade alarahastamine.

Tarbijate kasvanud nõuded. Heaolu kasv ühiskonnas on kaasa toonud elanikkonna kõrge- mad nõuded elukvaliteedile. Inimesed kasutavad üha enam oma tööd ja elu mugavamaks muutvat energiat tarbivat tehnikat, aasta aastalt on kasvamas eluruumide pind inimese kohta ning hoonete kasutajate nõuded sisekliimale, tarbimisharjumustes on oma koha leidnud teis- test riikidest imporditavad tooted ja suurenenud liikumisvajadus. Kütuste ja energiatarbimise

¹¹ alusdokumenti „Ökoloogilise maksureformi lähtealused” tutvustatud rahandusministri poolt Vabariigi Valitsu- se kabinetinõupidamisel 07.07.2005

¹² heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse istungil 22.01.2007

struktuuris suureneb kõrge kvaliteediliste energiakandjate (elekter, mootorikütused) osakaal. Loetletud tendentsidest tulenevalt aga ahenevad kütuste ja energia kokkuhoiu võimalused.

Tarbijate tagasihoidlik teadlikkus. Tarbijate teadlikkus omab olulist seost energiasäästupoliitika elluviimise tulemuslikkusega. Barjääre on mitmel tasandil: ei teata kütuste ja energia kokkuhoiu võimalustest igapäevaelus ega seostata oma igapäevaotsuseid kaasnevate kulutustega energiale ja energiakasutuse mõjuga keskkonnale, ei osata energiasäästumeetmeid planeerida ja ellu viia, sh puudub julgus vastavate investeeringute tegemiseks. Keerulises majandusseisus ettevõtete ja omavalitsuste ning toimetulekuraskustega leibkondade jaoks on tõsiseks probleemiks ka rahalised raskused säästlikemate seadmete soetamisel või rajatiste kaasajastamisel. Sageli takistavad säästlikemate lahenduste kasutuselevõttu vastuolulised väited nende toimimise ja kasulikkuse kohta – sõltumatu energiasäästualase teabe pakkumine väike- ja kesktarbijatele on puudulik.

Eraldi probleemina tuleb esile tõsta asjaolu, mis halvendab energiasäästupoliitika elluviimise kvaliteeti – **olemasoleva riikliku statistika ja teiste andmekogude põhjal on raske välja selgitada riigis tehtud otsuste mõju energiatarbimisele.** Arvestades vaid MKMi juures ellu viidavat tegevust (kohalike omavalitsuste investeeringute toetamine, energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava elluviimine) tuleb nentida, et tegevuse tulemuslikkus on alla riigi energiabilansi statistilist viga. Tulenevalt direktiivist 2006/32/EÜ tuleb riigil tagada aruandlus, mis võimaldab hinnata käesoleva programmi elluviimise tulemuslikkust.

5. Kohustused rahvusvahelisel tasandil

5.1 Eesti ülesanded tulenevalt Euroopa Liidu liikmelisusest

Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevalt peab Eesti üle võtma energiatõhusust käsitlevad EL õigusaktid. Energiatõhususe valdkonnas on olulisemad ülevõtmise järgus olevad direktiivid:

- **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/91/EÜ hoonete energiatõhususe kohta**, mille keskseks eesmärgiks on aidata kaasa kütuste ja energia tõhusale kasutamisele Euroopa Liidus. Direktiivi järgi tuleb liikmesriikidel:
 - kehtestada meetodika hoonete energiatarbe näitajate arvutamiseks;
 - kehtestada hoonete energiatõhususe miinimumnõuded;
 - kindlustada energiatõhususe miinimumnõuete arvestamine uute hoonete ehitamisel ja üle 1000 m² olemasolevate hoonete renoveerimisel;
 - tagada, et hoonete või nende osade müügil on ostjale kättesaadav nende energiatarvet iseloomustav dokument - hoone energiamärgis;
 - aidata kaasa hoonetes kasutusel olevate katelde, õhu konditsioneerimiseseadmete ning üle 15 aasta vanuste ning üle 20 kW võimsusega kütteseadmete efektiivsuse parendamisele.

Direktiivi ülevõtmiseks on muudetud ehitusseadust, hooneühistuseadust, korteriomandi- seadust, korteriühistuseadust ja seadmete energiatõhususe seadust. Mitmed seadusemuudatustest tulenevad alamastme õigusaktid ja rakendusjuhised on veel välja töötamata, seda osaliselt vajalike alusuuringute ja nende tegijate puudumise tõttu. Asjatundjate ja oskusteabe puudus direktiivi rakendamise raamistiku arendamisel on terav;

- **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/32/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiat tarbivate toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks.** Direktiivi eesmärgiks on tagada keskkonnakaalutluste arvestamine energiat tarbivate toodete kujundamise ja konstrueerimise käigus. Direktiivi ülevõtmine peab olema läbi viidud hiljemalt 11.

augustiks 2007. a. Eestis puuduvad ettevõtted, kelle tegevust see õigusakt otseselt mõjutaks. Ülevõtmise töö on käivitunud, tõenäoliselt on otstarbekas direktiiv harmoneerida seadmete energiatõhususe seaduse muudatusega.

- **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid.** Direktiiv jõustus 17. mail 2006. aastal ning tuleb liikmesriikidel üle võtta 17. maiks 2008. Selle eesmärkideks on kõrvaldada turutõrked kütuste ja energia lõpptarbimise tõhususe paranemisele. Direktiiv püstitab liikmesriikidele indikatiivse lõpptarbimise tõhususe parendamise eesmärgi ning käsitleb meetmeid selle eesmärgi saavutamiseks. Direktiivi ülevõtmise käigus tuleb lisaks käesoleva programmi koostamisele Eestil:

- määrata, kuidas aidata kaasa energiateenuste¹³ pakkumisele;
- välja selgitada meetmed, kuidas kindlustada avaliku sektori eeskujul andev roll energiatõhususe parendamisel, juurutades hoonete, seadmete ja teenuste ostul roheliste riigihangete põhimõtteid;
- määrata energia müügiiga tegelevate ettevõtete ülesanded energiatõhususe edendamisele kaasa aitavates tegevustes;
- analüüsida energiasäästuprojektide rahastamist ja energiaauditite pakkumist Eestis;
- parendada energiatarbijatele nende tarbimise kohta käivate andmete kättesaadavust;
- luua aruandlussüsteem käesoleva programmi elluviimise tulemuslikkuse mõõtmiseks.

Lisaks nendele õigusaktidele on Euroopa Komisjon koostanud **energiatõhususe tegevuskava**¹⁴. Energiatõhususe tegevuskava väljatöötamisel arvestati Euroopa Komisjoni **energiatõhususe roheline raamatu**¹⁵ avaldamisele järgnenud debatis avaldatud arvamusi. Tegevuskavas on esitatud 10 prioriteetset meedet, mis peaksid aitama kaasa senisest ratsionaalsemale kütuste ja energia kasutamisele Euroopa Liidus ning tagama Euroopa Komisjoni poolt seatud kütuste ja energia kokkuhoiu potentsiaali, st **kuidas saaks EL saavutada kuluefektiivsusele rõhudes oma energiatarbimise kärpimise 20% võrra, võrreldes 2020. aasta prognoosidega.**

Euroopa Nõukogu lõppjärel dustes energiatõhususe tegevuskava kohta on eraldi lühidalt esile toodud ja loetletud kõrgeima prioriteedina määratud tegevused, mis on täielikus vastavuses energiatõhususe tegevuskavas olevate meetmetega. Euroopa Nõukogu arvates on võtmetähtsusega tegevusteks järgmise kuue aasta jooksul:

1. Transpordisektori ülisuure energiasäästu potentsiaali ärakasutamine ning selleks vabatahtlike lepingute või vajadusel ka seadusandluse rakendamine;
2. Energiatõhususe miinimumnõuete rakendamine energiatarbivatele aparaatidele ja seadmetele ning seadmete ooterežiimide energiakulu minimeerimine;
3. Energiatarbijate teadlikkuse tõstmine energiasäästu edendamiseks;
4. Energiasäästlike tehnoloogiauringute toetamine erinevatest programmidest;

¹³ füüsiline hüve, kasu või eelis, mis tuleneb energia ja energiatõhusa tehnoloogia kombinatsioonist ja/või toimimisest, mille hulka võib kuuluda teenuse osutamiseks vajalik tegevus, hooldus ja kontroll, mis on tarnitud lepingu alusel ja mille puhul on tõestatud, et tavaolukorras viib see kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava energiatõhususe paranemiseni ja/või primaarenergia säästmiseni;

¹⁴ COM(2006)545 *Action Plan for Energy Efficiency: Realising the Potential*

¹⁵ COM(2005)265 *Green Paper on Energy Efficiency or Doing More With Less*

5. Jätkata hoonete energiatõhususe direkttiivist tulenevate nõuete rakendamist ning saadud kogemuste baasil realiseerida võimalik hoonete energiasäästu potentsiaal.

Kuigi tegemist on Euroopa Komisjoni tegevuskavaga, tuleb Eestil arvestada kavast tulenevate tegevustega ning olla valmis oma panuse andmiseks üleeuroopalises koostöös energiatõhususe alal. Energiatõhususe tegevuskavas sihte ja tegevusi tõstetakse esile ka laiemas plaanis, st värskelt avaldatud Euroopa Komisjoni **energia- ja kliimamuutuste paketi**¹⁶.

5.2 Eesti ülesanded tulenevalt Energiaharta liikmelisusest

Eesti ratifitseeris Energiaharta lepingu energiakasutuse tõhustamise ja sellega seotud keskkonnakaitseküsimuste protokoll 11. veebruaril 1998. Tulenevalt protokollist peab Eesti osalema energiakasutuse tõhustamise poliitika ning asjaomase õigusliku ja regulatiivse raamistiku arendamises. Protokollipoolena peab Eestil olema programm energiakasutuse tõhustamiseks, mida regulaarselt uuendatakse. Eesti peab toetama ka teiste riikide püüdlusi energiakasutuse tõhustamisel.

¹⁶ COM(2007)1 *An Energy Policy for Europe*, COM(2007)2 *Limiting Global Climate Change to 2 degrees Celsius: The way ahead for 2020 and beyond*

6. Energiasäästupoliitika visioon

Riigi energiasäästupoliitika sihtide seadmisel tuleb arvestada Eesti kohustusi rahvusvahelisel tasandil ning suundi riiklikus energiapoliitikas. Juhindudes nimetatud aspektidest, on visioon kütuste ja energia kokkuhoiu valdkonna seisundist Eestis aastal 2013 järgmine:

Eestis on kütuste ja energia kokkuhoiu projektide realiseerimiseks vajalik oskusteave laialt levinud. Energiaettevõtjad ja –tarbijad toimivad säästvalt ning neil on motivatsioon leida uusi võimalusi kütuste ja energia kokkuhoiuks.

Sellest visioonist järeldub, et aastaks 2013 on sihtprogrammi edukal elluviimisel:

1. tarbijail võimalik vabalt hankida mitmekülgset sõltumatut teavet kütuste ja energia kokkuhoiu võimaluste kohta ning omatakse rohkem teavet säästvast eluviisist ning tarbimislahendustest, vastavat teavet pakutakse aktiivselt;
2. Eestis piisavalt vajalike oskuste ja teadmistega energiasäästu projektide korraldamise ja realiseerimise asjatundjaid, tagatud ligipääs vastavatele kursustele ning turul pakutakse nõustamisteenuseid kütuste ja energia kokkuhoiu võimaluste määramiseks;
3. tarbijatel ja energiaettevõtetel huvi energiasäästuprojektide teostamiseks ning projektide rahastamise korraldamisel on piisavalt valikuid, sh ka väikeprojektide läbiviimisel.
4. Eesti edukalt üle võtnud Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoidu käsitlevad direktiivid ning riiklik statistika ja teised andmekogud võimaldavad hinnata riigi poolt rakendatavate meetmete mõju kütuste ja energia tarbimisele.

7. Programmi eesmärgid ja meetmed

7.1 Riigisisene indikatiivne eesmärk direktiivi 2006/32/EÜ põhjal

Tulenevalt direktiivi 2006/32/EÜ Artiklist 4 tuleb kõigil liikmesriikidel kahandada energia-tarbimist järgneva 9 aasta jooksul 9%, võrreldes 2000-2005.a. keskmise energiatarbimisega sektorites, mis kuuluvad direktiivi rakendusalasasse, v.a EL heitkogustega kauplemise süsteemi kuuluvates ettevõtetes ja riigikaitse sfääris. Statistikaameti poolt kütuste ja energia lõpptarbimise kohta antud andmete järgi moodustas keskmine kütuste ja energia lõpptarbimine ilma transpordisektorita Eestis 85 PJ, millest 9% moodustab 7,65 PJ. Direktiiv näeb ette, et soovituslik eesmärk tuleb liikmesriikidel realiseerida ajavahemikus 2008-2016. Täitmaks ajavahemikul 2008-2013 2/3 direktiivis püstitatud ülesandest, tuleks ajavahemikul 2008-2013 tagada kütuste ja energia kokkuhoid nende lõpptarbimisel mahus 5,1 PJ. Kuna direktiivist tulenevad soovituslikud eesmärgid ei ole liikmesriikidele õiguslikult siduvad ning teave programmi raames välja pakutavate meetmete võimaliku tulemuslikkuse kohta ei ole piisav, on numbriliselt väljendatud eesmärgi määramine kütuste ja energia kasutamise efektiivsuse paranemisele või kütuste ja energia kokkuhoiule käesolevale programmile tervikuna ennatlik. Meetmete võimalikku mõju analüüsitakse täiendavalt ning nende rakendamist viiakse läbi pidades silmas minimaalset riigisisest indikatiivset eesmärki direktiivi 2006/32/EÜ järgi.

7.2 Programmi eesmärgid ja meetmed ning nende struktuur

Lähtudes eelnevalt kirjeldatud riikliku energiapoliitika eesmärgist kütuste ja energia säästu valdkonnas, kohustustest EL liikmena ja rahvusvahelisel tasandil, energiatõhususe paranemist piiravatest teguritest Eestis ja energiasäästupoliitika visioonist on programmi üldeesmärgiks kütuste ja energia kasutamise efektiivsuse parendamine ning kütuste ja energia kokkuhoiu saavutamine. Üldisest eesmärgist ning programmi visioonist tulenevad programmi alameesmärgid ja meetmed on alljärgnevad:

Energiasäästulase teabe kättesaadavus

Eesmärk 1: Muuta kütuste ja energia kokkuhoidu puudutav teave energiatarbijatele, energiamajanduse korraldajatele ja energiaettevõtetele paremini kättesaadavaks ja enam kasutatavaks ning saavutada tarbijate seas säästlike seadmete eelistamine.

Indikaator 1: A-klassi seadmete osakaal realiseeritud elektriseadmete ja lampide turul [2006. aasta tase hinnanguliselt 50%, sihttase 2013 – vähemalt 75%]

Meetmed:

1. Kohalike omavalitsuste nõustamine energeetika ja seotud valdkondade arengu planeerimisel
2. Ettevõtete energiasäästulase nõustamise vajaduse kaardistamine ning ettevõtete nõustamine
3. Uute energiasäästulase teabe levitamise meetodite väljaarendamine
4. Energiasäästlike tarbimislahenduste ja seadmete populariseerimine
5. Eluasemefondi parendamiseks teadlikkuse tõstmine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.2)
6. Eluasemefondi seisukorra kaardistamine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.3)

Oskuste ja asjatundjate olemasolu

Eesmärk 2: Tagada energiasäästualase elukestva õppe pakkumine energeetika, ehitus- ja rajatiste käidu küsimustega tegelevatele spetsialistidele ning laiendada energiasäästualaseid koolitusi pakkuvate valitsusväliste organisatsioonide arvu.

Indikaator 1: Energiasäästualaseid koolitusi pakkuvate valitsusväliste organisatsioonide arv [2006. aasta tase hinnanguliselt 3, sihttase 2013 – vähemalt 6]

Meetmed:

1. Energiasäästualase täiendõppe kursuste pakkumine spetsialistidele
2. Kütuste ja energia ratsionaalsele kasutusele kaasa aitavate tehniliste lahenduste analüüs
3. Energiateenuste pakkumise arendamine

Tõhususe parendamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel

Eesmärk 3: Parendada võimalusi kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud investeeringute rahastamiseks ning toetada kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projekte.

Indikaator 3: Ajavahemikus 2007-2013 riigi poolt rakendatud meetmete tulemusena tehtavad investeeringud kütuste ja energia säästule suunatud projektides [kokku: 1,5 miljardit krooni]

Meetmed:

1. Energiaettevõtete energiasäästukohustuse rakendamine
2. Investeeringuteks vajaliku algkapitali kogumise stimuleerimine ning neile suunatud laenuotodete arendamine
3. Efektiivsuse parendamine energia tootmisel ja ülekandel („Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” „Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetne suund 3: energiamajanduse arendamine)
4. Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud projektide toetamine
5. Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.1)

Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitikast tulenevate ülesannete täitmine

Eesmärk 4: Kindlustada Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu käsitlevate direktiivide ülevõtmine ja rakendamise tulemuslikkuse hindamine.

Indikaator 4: Eesti suhtes Euroopa Komisjoni poolt jõus olev rikkumismenetluste arv energiasäästu käsitlevate õigusaktide osas [2007. aastal – 1, sihttase 2010 – 0]

Meetmed:

1. Direktiivide 2002/91/EÜ, 2005/32/EÜ ja 2006/32/EÜ ülevõtmine
2. Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamine
3. Rahvusvaheline koostöö energiakasutuse tõhustamisel

7.3 *Energiasäästu alase teabe kättesaadavus*

Inimeste harjumused kütuste ja energia kasutamisel sõltuvad nende teadlikkusest, ühiskondlikest hoiakutest ja võimalustest. Mitmed hoiakud ja protsessid Eesti ühiskonnas aitavad kaasa pigem energiatarbimise kasvule ega soodusta säästlikumate tarbimisharjumuste levikut. Arvestades elukondliku energiatarbimise märkimisväärset osa Eesti üldises energiatarbimises, tuleb energiasäästupoliitikas edu saavutamiseks rakendada abinõusid, mis puudutavad suurt osa elanikkonnast. Elanikkonna mõistva suhtumise nimel on vajalik mitmekülgse teabe pakumine kütuste ja energia kokkuhoiu võimalustest kodudes ning uute seadmete abil, innustada ja motiveerida inimesi hülutama vananenud seadmeid ning eelistama oma valikutes säästvaid lahendusi.

MKM kogemus koostöös maavalitsuste ja kohalike omavalitsustega on näidanud, et kohalikud omavalitsused juurutavad meelsasti keskkonnateadlikku mõttelaadi kui kohaliku identiteedi ühte osa. Energiasäästupoliitika kandepinna laiendamiseks on vaja enam ärksaid kohalike omavalitsusi, kes peavad oluliseks säästlikkuse edendamist kohaliku energiamajanduse (sh hoonetes, transpordis, seadmete kasutamisel) arendamisel ning on valmis hangetes panustama energiasäästlikumatesse lahendustesse. Riigipoolne tugi, asjatundlik nõuanne ja tunnustus tegutseda soovivatele maavalitsustele ja kohalikele omavalitsustele on vajalik.

Energiasäästlike tehniliste lahenduste kasutuselevõtule saab kaasa aidata läbi vastavaid kriteeriume arvestavate riigihangete korraldamise. Keskkonnahoidlike ja jätkusuutlike riigihangete korraldamise haldussuutlikkuse edendamise olulisust on rõhutatud dokumendis „Eesti keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete prioriteetid aastateks 2007–2009”.

Äri ja avaliku teeninduse sektoris on viimase viie aasta jooksul energiatarbimine jõudsalt kasvanud, seda tingituna arengutest erasektoris. Tarbimise tõusu põhjuseid on vähe analüüsitud, teadmata on tavad ettevõtetes energiakasutuse küsimuste käsitlemisel. Välisriikide kogemused on näidanud, et lihtsaks viisiks säästlike tarbimisharjumuste leviku tagamisel on kütuste ja energia tarbimise seire propageerimine ning vastavate võrdlusandmete kättesaadavuse parandamine.

Paljud Eesti tootmisettevõtted on oma arengus jõudnud faasi, kus tuleb mõelda tööjõumahukuse vähendamisele ja uute tootmistehnoloogiate evitamisele. Uue seadmetiku soetamine ja tootmisprotsesside ümberkorraldamine kätkeb võimalusi teha valikuid säästlikumate seadmete soetamiseks. Keskkonna kompleksloa kohuslikes ettevõtetes tuleb rakendada parimaid võimalikke tehnoloogiaid, millele esitatavad nõuded võivad seada piiranguid kütuste ja energia kasutusele.

Sobivad tarbijatele energiasäästu alase teabe pakkumise võimalused on täiel määral kasutamata. Lihtsaim viis juhtimaks tarbijate tähelepanu kütuste ja energia kokkuhoiu vajadusele ja võimalustele on anda vastavat infot edasi regulaarselt edastataval energiaarvel. Aktiivsemalt peaks rakendama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate võimalusi energiaseires (nt andes selle vahendusel regulaarselt ülevaadet tarbimisest).

Meede 1.1

Kohalike omavalitsuste nõustamine energeetika ja seotud valdkondade arengu planeerimisel

MEETME TAUST

Energiasäästu seisukohalt on vajalik energeetikasektori investeeringute pikaajaline planeerimine, samuti on kohalikel omavalitsustel täita tähts roll reaalset kütuste- ja energiasäästu andvate projektide elluviimisel. Energeetika arengukavade koostamine on vajalik pikaajaliseks energiamajanduse arengu-

**MEETME
SELGITUS**

suundade määramiseks ja energiasäästualase tegevuse planeerimiseks maakondade ja kohalike omavalitsuste tasandil. Väiksematele omavalitsustele on kohane osutada abi läbi nende valduses olevate objektide (st hooned, kaugküttevõrgud, tänavavalgustussüsteemid) energiaauditite toetamise või muu asjakohase nõustamise (näiteks hangete hankedokumentatsiooni koostamisel vms).

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Kohalike omavalitsuste ja maakondade energeetika arengukavade koostamise toetamine, seniste koostatud kavade mõju hindamine
- Ühiskondlike hoonete energiaauditite mudelite ja nõuete arendamine, energiaauditite teostamise toetamine kohalike omavalitsuste objektidel
- Sõltumatu energeetikaalase nõustamise pakkumine kohalikele omavalitsustele ja kohalike omavalitsuste poolt algatatud arendusprojektides, vajalike nõustamisskeemide väljatöötamine, rakendamine ja arendamine
- Teabepäevade, seminaride jms. korraldamine kohalikele omavalitsustele ja maavalitsustele
- Teabematerjalide koostamine ja väljaandmise toetamine

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Omavalitsuste arv, kellel on energeetika arengukava uuem kui 10 aastat [2007. aastal - 80 omavalitsust]	täiendavalt 40 omavalitsust
✓ Kohalike omavalitsuste energeetikaalase nõustamise põhimõtted määratud	31.12.2008

Meede 1.2

**MEETME
TAUST**

Ettevõtete energiasäästualase nõustamise vajaduse kaardistamine ning ettevõtete nõustamine

Viimastel aastatel on energiatarbimine tööstuses ning äri ja avaliku teeninduse sektoris jõudsalt kasvanud. Riiklikus statistikas pole andmeid, mis võimaldaksid analüüsida samal ajal toimunud muutusi energiatõhususes. Energia hinna tõus on levinud argument teenuste või toodete hindade tõstmise põhjendamisel. Teave ettevõtete tegevustest ja meelsusest energiatõhususe parendamise suhtes on vähene ning vajab täiendamist. Välisriikide kogemused on näidanud, et ettevõtted ei suuda iseseisvalt pöörata tähelepanu oma konkurentsivõime parendamisele läbi kütuste ja energia säästmise. Sageli piisab ettevõtetes lihtsal tasemel energiaseire käivitamisest, et hakataks jälgima energiakulusid ja otsima võimalusi selle kokkuhoiuks.

**MEETME
SELGITUS**

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Viiakse läbi uuring ettevõtetes, mis kuuluvad energiatarbimist olulisel määral mõjutavatesse sektoritesse (tööstuses, äri ja avaliku teeninduse sektoris)
- Kujundatakse seisukohad efektiivsema energiakasutuse ergutamiseks tööstuses teavitamise abil

	- Ettevõtetele suunatud energiasäästulase teabe levitamine, teavitusmaterjalide väljatöötamine ja arendamine, kohalike omavalitsuste ja ettevõtete koostööskeemide arendamine ja ergutamine	
	Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
VÄLJUND-NÄITAJAD	✓ Nõustamise vajaduse kaardistamiseks osalenud ettevõtete arv	50 ettevõtet
	✓ Kujundatud seisukohad	31.12.2008
VASTUTAJAD	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

Meede 1.3

MEETME TAUST

Uute energiasäästulase teabe levitamise meetodite väljaarendamine

Info külluse tingimustes tuleb üha paremini valida meetodeid energiatarbijatele energiasäästu alase teabe edastamiseks. Seni on Eestis vähesel määral juurutatud energiaettevõtete poolt esitatavate arvetega tarbimist kajastava ja võrdlusvõimalusi pakkuva info edastamist. Parem ülevaade energiakasutusest aitaks tarbijatel paremini tagada tarbimisharjumuste kontrollimist.

Tagasihoidlikul määral on kasutatud meediat säästlike tarbimisharjumuste ning kütuste ja energia kokkuhoiu võimaluste propageerimiseks. Teemaatilist informatsiooni on võimalik jagada telemängude, tarbijamängude ja muudel viisidel.

MEETME SELGITUS

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Statistiliste võrdlusandmete väljatöötamine erinevatele tarbijagruppidele olulisemate kütuste ja energiaandjate lõikes energiaarvetel esitamiseks
- Täiendavat teavet sisaldavate arvete rakendamise põhimõtete määramine
- Seotud tele- ja tarbijamängude korraldamise tingimuste ja võimaluste analüüs
- Tele- ja tarbijamängude korraldamise toetamine

VÄLJUND-NÄITAJAD

	Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
	✓ Energiatarbimist kütuse- ja energiaarvetel iseloomustavate ettevõtete arv [2007. a - 0]	15
	✓ Analüüsitud tele- ja tarbijamängude korraldamise tingimusi ja võimalusi	31.12.2009

VASTUTAJAD

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meede 1.4

MEETME TAUST

Energiasäästlike tarbimislahenduste ja seadmete populariseerimine

Tõenäoliselt on Eestis jätkuvalt kasutuses suurel hulgal vananenud ja vähese efektiivsusega seadmeid. Uute seadmete ja tarbimislahenduste evitamisel on sageli lisaks seadusandlikele, institutsionaalsetele, kultuurilistele, sotsiaalsete-

**MEETME
SELGITUS**

le, rahalistele barjääridele probleemiks tarbijate usaldamatus. Tarbijatel puudub usaldusväärne ja sõltumatu informatsioon saadaolevate toodete kohta, samuti oskused ja võimalused erinevate toodete võrdluse korraldamiseks. Energiasäästlike seadmete ja tarbimislahenduste levile aitab kaasa asjakohase usaldusväärse ja sõltumatu teabe pakkumine turul saadaolevatest tarbimislahendustest. Nimetatud teabe abil peaks olema võimalik kõrvutada turul saadaolevaid ja varem pakutud seadmeid, teabe levitamiseks saab kasutada juba välja töötatud internetiportaale.

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Huvipakkuvate seadmete gruppide määramine (elektriseadmed, soojusseadmed, jahutus- ja külmutusseadmed, nii kasutuses olevad kui ka potentsiaalselt kasutatavad seadmed)
- Meetme korraldaja määramine, vajadusel hanke teostamine korraldaja leidmiseks
- Seadmete ja tarbimislahenduste kohta käiva tehnilise informatsiooni koondamine (sh seadmeid võrdlevate katsete läbiviimine) ja analüüs, teabe vahendamise kanalite määramine ja selle vahendamine, teabe edastamise meetodite täiendamine
- Teabe vahendamine teistes maades läbi viidud seadmeid võrdlevatest katsetest, informatsiooni vahendamine teiste maadega

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Määratud meetme elluviimist korraldav asutus, sõlmitud kokkulepped teabe vahendamiseks	31.12.2010
✓ Teabematerjalide kodulehe külastatavus (2011) [2007. a - 0]	100 000 kontakti
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

VASTUTAJAD

„Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meetmed *Eluasemefondi parendamiseks teadlikkuse tõstmine* (kava meede 2.2) ja *Eluasemefondi seisukorra kaardistamine* (kava meede 2.3) annavad samuti olulise panuse energiatarbijate teadlikkuse parendamiseks, info nende sisu kohta on kättesaadav vastava kava eelnõust.

7.4 Oskuste ja asjatundjate olemasolu

Tehnikavaldkonna kiire areng on mõjutab ka kütuste ja energia tarbimisega seotud majandus-
harusid. Uute teadmiste levitamine ja oskuslik rakendamine annab võimaluse kaasa aidata
kütuste ja energia säästvamale kasutusele ning rahvusvahelises konkurentsisis edu tagamiseks.

Haridust, mis seondub tihedalt kütuse ja energia tarbimist määravate valdkondadega, pakutakse mitmete õppeasutuste poolt. Täiendõppe saamise võimalused on piiratud, haridusasutuste juures korraldatakse vähesel arvul kursusi praktiseerivate spetsialistide teadmiste parendamiseks. Eestis ei tegutse ühtegi ettevõtet, kelle põhitegevus oleks inseneride ja töötajate koolitamine energeetika valdkonnas, tavaliselt hangivad spetsialistid uut teavet messide, teabepäe-

vade vahendusel ja iseõppimise teel. Erialaspetsialiste ja ettevõtteid koondavate ühingute huvi koolituste korraldamise vastu on olemas, kuid kütuste ja energiasäästu temaatikat käsitlevate kursuste läbiviimine vajab stimuleerimist.

Kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud tarbimislahenduste analüüsil ja evitamisel on mitmeid turubarjääre. Väikestel energiatarbijatel (kodutarbijad, väikefirmad) puuduvad oskused, motivatsioon ja võimalused uute tehniliste lahenduste rakendamisele eelneva analüüsi tegemiseks, samas võib nende lahenduste laiem rakendamine aidata kaasa kütuste ja energia tarbimise tõhususele Eestis või parendada energiamajanduse planeerimisel tehtavate otsuste kvaliteeti. Rakendusliku sihiga uuringute tegemine aitab kaasa kompetentsi säilimisele õppeasutustes ning akadeemilise kaadri järelkasvule.

Uued alused kütuste ja energia müügil tarbijatele pakuvad võimalusi säästlike tehniliste lahenduste kasutuselevõtu stimuleerimiseks, mida klassikalised kütuste ja energia müügi põhimõtted otseselt ei taga. Madala energia hinna puhul ei soovi tarbija ega ka müüja investeerida säästlikumatesse seadmetesse, energiateenuste pakkumisel on aga energia müüjal selge stiimul pakkuda kaasaegseid lahendusi tarbimise optimeerimiseks. Eestis ei ole kaalutud ärimudeleid, mis tagaks energiasäästlike lahenduste huvi tõsta energiatõhusust tarbija pool.

Meede 2.1

MEETME TAUST

MEETME SELGITUS

VÄLJUND- NÄITAJAD

VASTUTAJAD

Energiasäästualase täiendõppe kursuste pakkumine spetsialistidele	
<p>Tehnika areng kaasajal on kiire ning nõuab spetsialistidelt pidevat õppimist, sh ka energiasäästuga seotud valdkondades. Senised riigipoolsed meetmed ei suuda tagada piisavat spetsialistide ettevalmistust: puudu jääb spetsialistide motivatsioonist, koolitajatest, pakutavatest kursustest. Erialaspetsialiste koondavad ja ettevõtete ühinged ei suuda (tingituna vähesest või olematust abist nende tegevusele) piisavalt panustada uute teadmiste ja oskuste levitamisesse, st vajalik on abi ka riigilt koolituste ettevalmistamiseks ja erinevate organisatsioonide tegevuste koordineerimiseks.</p> <p>Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huvipakkuvate sihtgruppide ja erialade määramine, koostöö huvirühmadega koolitusvajaduse kaardistamiseks, koolitamise põhimõtete väljatöötamine - Koolituste toetamise skeemi väljaarendamine, vajadusel riigiabi andmisega seotud probleemistiku lahendamine - Sobivate koolituste ja teabematerjalide avaldamise toetamine, aktiivsemate koolitusega tegelejate tunnustamine 	
Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
<p>✓ Kaardistatud erialaspetsialistide koolitusvajadus ja välja töötatud koolitamise põhimõtted koostöös olulisemate erialaspetsialistide ja ettevõtete liitudega energeetika valdkonnas</p>	30.06.2008
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

Meede 2.2**Kütuste ja energia ratsionaalsele kasutusele kaasa aitavate tehniliste lahenduste analüüs****MEETME
TAUST**

Energiapoliitika elluviimine nõuab kvaliteetset teavet energiamajanduse olukorra ja võimalike arenguteede kohta, mida tavapärased informatsiooni allikad ja vaatlused ei käsitle, kuid mida on võimalik välja selgitada uuringute abil. Energiasäästupoliitika kvaliteetse elluviimise seisukohalt on vajalik mitmete uuringute läbiviimine, mis käsitlevad Eesti oludes perspektiivikaid tarbimislahendusi (nende rakendamise tehnilis-majanduslikke võimalusi ja tulemit), energiatarbimise ja kasutusel olevate seadmete struktuuri ning energiatarbimise juhtimise võimalusi, riiklike meetmete mõju tarbimislahenduste kasutamisele jne. Samuti tuleb parendada andmekogude kvaliteeti, milles on teavet kütust ja energiat tarbivate seadmete kasutuse kohta. Pidev tegelemine Eesti oludes perspektiivsete tehniliste lahenduste analüüsiga on vajalik ka kompetentsi säilitamiseks ja arendamiseks uurimisasutuste ning tehnikaalase hariduse pakujate juures.

**MEETME
SELGITUS****Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:**

- Tarbimise juhtimise võimaluste analüüsi ja näidisprojekti korraldamine
- Madala energiatarbimisega hoonete arendamise kontseptsiooni väljatöötamine
- Tüüpprojekti järgi ehitatud hoonete renoveerimismudelite väljatöötamine, kortermajade seisukorra kaardistamine
- Elektriseadmete, elektrivalgustuse ja lampide kasutamise analüüs
- Riiklike meetmete mõju tarbimislahenduste kasutamisele
- Täiendatakse Ehitisregistrit katelseadmete, soojuspumpade ja konditsioneeride kasutamise andmetega
- Uuringute hangete teostamine, muude perspektiivsete energiasäästule kaasaaitavate tarbimislahenduste juurutamisega seonduvate uuringuvajaduste selgitamine, vajadusel ja võimalustel uuringute teostamine

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Tüüpprojekti järgi ehitatud korterelamute renoveerimismudelite väljatöötamine	31.12.2010
✓ Teostatud elektriseadmete, elektrivalgustuse ja lampide kasutamise analüüs	31.12.2011
✓ Läbi viidud tarbimise juhtimise võimaluste analüüs koos näidisprojektiga	31.12.2012
✓ Töötatud välja väikese energiatarbimisega majade arendamise kontseptsioon	31.12.2012
✓ Riiklike meetmete mõju tarbimislahenduste kasutamisele	31.12.2013

VASTUTAJAD

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meede 2.3**MEETME
TAUST****MEETME
SELGITUS****VÄLJUND-
NÄITAJAD****VASTUTAJAD**

Energiateenuste pakkumise arendamine	
<p>Tõsiseks takistuseks energiatõhususe paranemisele on asjaolu, et tarbijad ostavad energiat käitamaks nende endi poolt soetatud seadmeid. Paraku on tarbijad uute seadmete soetamisel suhteliselt passiivsed ja kasutatakse vanu ning väheefektiivseid seadmeid. Energiateenuse pakkumisel tarnib energia müüja lisaks energiale ka vajaliku seadme ning kohustub tagama seadme töö kokku lepitud kvaliteediga (näiteks valgustus peab tagama tarbijale kindlal tasemel valgustatuse, küttesüsteem kindla temperatuuri tarbija ruumides jne). Kuna seadmete soetamise eest vastutab tootja, on tootjal huvi kasumi maksimeerimise nimel panustada säästlikesse seadmetesse.</p> <p>Energiateenuste pakkumise aluste kohta ei ole Eestis seni asjadest teavet. Puuduvad ühesed arusaamad energiateenuste olemusest ja nende pakkumise põhimõtetest, pole välja arendatud asjakohaseid energiamüüja ja tarbijate vahelisi lepinguid, pole katsetatud energiateenuste toimimist praktikas ega hinnatud võimalikku energiateenuste rakendamise tulemusena saavutatavat kütuste ja energia kokkuhoidu.</p> <p>Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Võimalike energiateenuste pakkumise valdkondade määramine Eestis, nende pakkumiste tingimuste ja põhimõtete väljatöötamine - Energiateenuste pakkumise õiguslike aluste määramine, näitlike energiamüüja ja tarbijate vaheliste lepingute väljatöötamine - Energiateenuste katseline osutamine - Energiateenuste kontseptsiooni propageerimine 	
Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
<p>✓ Määratud energiateenuste pakkumise valdkonnad ning nende osutamise tingimused ja põhimõtted</p>	<p>31.12.2011</p>
<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</p>	

7.5 Tõhususe parendamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel

Kuigi inimesed võivad olla valmis ellu viima kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud tegevusi ja kasutama säästlikumaid seadmeid või tehnilisi lahendusi, puuduvad neil sageli majanduslikud võimalused säästlike lahenduste kasutuselevõtuks.

Kütuste ja energia kokkuhoiu saavutamiseks Eestis tuleb realiseerida arvukalt väikeprojekte. Edu saavutamiseks on vajalik senise energiasäästupoliitika kandepinna laiendamine ja energiasäästuivesteeringute stimuleerimine. Lisaks kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projektidele kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste juures tuleb jõuda ka väike- ning keskmise suurusega ettevõtete ning kodumajapidamisteni. Arvestades asjaolu, et tänaseid riigipoolseid toetusi väljastavad struktuurid on siiani tegelenud oluliselt kitsama sihtgrupiga ning valitsuskuludid soovitakse kahandada, tuleb senisest aktiivsemalt kaasata energeetikaettevõtteid kütuste ja energia kokkuhoiu potentsiaali realiseerimiseks tarbijate juures.

„Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meetmed on valdavalt keskendunud energiatõhususe parendamisele kortermajades, infot kütuste ja energia kokkuhoiu potentsiaalset väikemajades on minimaalselt. Riigil on otseseid võimalusi soodustamiseks investeerimist kütuste ja energia kokkuhoiu, ergutades näiteks energiasäästuinvesteeringuteks vajaliku algkapitali kogumist. Ka ettevõtlust kaasavad toetusmehhanismid on läbi analüüsimata.

EL uue eelarveperioodi vältel on Eestil kavas tõukefondidest toetada kortermajade energiatõhususe parendamisele suunatud projekte ja energeetika infrastruktuuri kaasajastamist. Eeldatavalt säilib ka kohalike omavalitsuste huvi viia läbi väiksemaid energiasäästu teostusprojekte, millede toetamine EL tõukefondidest on väiksest mahust tingituna õigustamatu.

Meede 3.1

**MEETME
TAUST**

**MEETME
SELGITUS**

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

VASTUTAJAD

Energiaetevõtete energiasäästukohustuse rakendamine	
<p>Eesti energiaetevõtjate tegevus kütuste ja energia säästliku kasutamise edendamiseks lõpptarbijate juures on minimaalne. Ettevõtete energiasäästu kohustus on ülesanne ettevõtjale aidata kaasa tarbijate energiasäästualasele tegevusele (näiteks kindlustada, et toetatakse tarbijate kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projekte, mis tagavad iga-aastase säästu mingis kindlas mahus). Ettevõtete võimalused energiatarbijatega suhtlemiseks on laialdasemad kui energeetika küsimustega tegelevatel riigiasutustel. Ettevõtete energiasäästukohustuse idee on läbi analüüsimata, vaja on määrata kohaldusalasse kuuluvate ettevõtete ring, täpsustada nende klientide kütuste ja energia kokkuhoiu potentsiaal, toetatavad tarbijate energiasäästuprojektid, kohustuse täitmise seire ja järelevalve printsiibid. Ühes energiaetevõtete energiasäästukohustuse rakendamise võimaluste analüüsiga tuleb kaaluda ettevõtete saastetasu asendamise võimaluste laiendamist. Saastetasu maksmise kohustust võiks asendada tarbijapoolsete energiasäästumeetmete rahastamise kohustusega.</p> <p>Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ettevõtete energiasäästukohustuse rakendamise aluste väljatöötamine, alternatiivsete toetusskeemide analüüs ja rakendamine seadusandluses, vajadusel riigiabi andmisega seotud probleemistiku lahendamine - Ettevõtete energiasäästukohustuse raames toetatavate projektide valiku soovituslike kriteeriumide väljatöötamine lähtuvalt tüüpilistest majanduslikult põhjendatud energia kokkuhoiu võimalustest lõpptarbija juures ja nende võimaluste levikust, tarbijate valmisolekust ning kohustuse ulatusest - Ettevõtete energiasäästukohustuse täitmise järelevalve korraldamine ning tulemuslikkuse hindamine 	
Tulemused ja näidikud	Sihtväertus 2013 või tähtaeg
✓ Ettevõtete energiasäästukohustuse rakendamise alused ja õigusaktide eelnõud välja töötatud	30.06.2009
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

Meede 3.2**MEETME
TAUST****MEETME
SELGITUS****VÄLJUND-
NÄITAJAD****VASTUTAJAD****Investeeringuteks vajaliku algkapitali kogumise stimuleerimine**

Ettevõtete reinvesteeringud kapitali tulumaksusoodustus on väga positiivselt mõjunud Eesti ettevõtete arengule. Üksikisiku säästvat käitumist stimuleeritakse minimaalselt. Kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projektid nõuavad sageli ulatuslikku ehitustegevust, mille rahastamine eraldi kogutud algkapitalita on problemaatiline. Elukondlikud tarbijad ei näe säästmisel (energia-säästuinvesteeringu algkapitali kogumisel) mõtet; sageli on korteriühistutes remondifondi tehtavad eraldised minimaalsed. Tõstmaks energiatarbijate (eelkõige eraisikute ja korteriühistute) aktiivsust kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projektide läbiviimisel tuleb stimuleerida investeeringuteks vajaliku algkapitali kogumist. Algkapitali kogumise stimuleerimisel on perspektiivne riigi koostöö krediitiasutustega seotud laenuoodete arendamiseks.

Samas võib lähiaastate majandussituatsioonis olla uute laenuinstrumentide väljaarendamine olla ebaotstarbekas. „Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm”¹⁷ ei näe ette uute maksusoodustuste kehtestamist. Energiasäästu investeeringuteks tarviliku algkapitali kogumise soodustamise instrumentide väljatöötamisel konsulteeritakse Rahandusministeeriumiga.

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Sobivate energiasäästuinvesteeringuteks vajaliku algkapitali kogumise soodustuste määramine, rakendamiseks vajalike põhimõtete, õigusaktide ja juhendite väljatöötamine, vajadusel riigiabi andmisega seotud probleemistiku lahendamine
- Teavitamine meetmest selle sihtgruppidele
- Meetme mõju seire

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Energiasäästualasteks investeeringuteks vajaliku algkapitali kogumise soodustuste analüüs, seotud ettepanekud õigusaktide muutmiseks	30.06.2010
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

¹⁷ kiidetud heaks Vabariigi Valitsuse istungil 31.05.2007

Meede 3.3**MEETME
TAUST****MEETME
SELGITUS****VÄLJUND-
NÄITAJAD****VASTUTAJAD****Efektiivsuse parendamine energia tootmisel ja ülekandel**

Eestis on jätkuvalt aktuaalne energeetika infrastruktuuri moderniseerimine ning kadude vähendamine energia tootmisel ja ülekandevõrkudes, sh nii elektrimajanduses kui ka kaugküttes. EL tõukefondidest perioodiks 2007-2013 on kavas toetada energiamajanduse efektiivsuse parendamisele suunatud projekte.

Samuti tuleb energiaturu regulaatoril jätkata energiaettevõtete kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud tegevuste stimuleerimist läbi hinnaregulatsiooni. Meetodikad ja regulatsioon energiaettevõtete teenuste hindade kujundamisel ja kooskõlastamisel peab arvestama kaasaegsete tehnoloogiate võimalusi energia tootmise ja ülekande efektiivsuse tõstmiseks. Regulaatiivseid meetmeid efektiivsuse parendamiseks energia tootmisel ja ülekandel viiakse ellu direktiivi 2006/32/EÜ ülevõtmise raames.

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- EL tõukefondide rakendamiseks vajalike tingimuste täitmine (meetme rakendamiseks vajalike õigusaktide väljatöötamine, riigiabi andmisega seotud probleemistiku lahendamine, juhendite koostamine, taotlusvoorude korraldamine jne.)
- Kaugküttesüsteemide (kütusevarustus, katlamajad, võrgud) rekonstrueerimise ja arendamise toetamine
- Soojuse ja elektri koostootmisjaamade rajamise toetamine

Tulemused ja näidikud**Sihtväärtus 2013
või tähtaeg**

✓ EL tõukefondid on energiamajanduse arendamise projektidele (vastavatele taotlusele) avatud

30.04.2008

✓ EL tõukefondid on energiamajanduse arendamise projektide toetamiseks efektiivselt rakendatud

31.12.2013

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium

Meede 3.4**MEETME
TAUST****Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud projektide toetamine**

Arvestatav osa avaliku sektori energiatarbest on tingitud kohalike omavalitsuste ja nende asutuste vajadustest. Kohalike omavalitsuste võimalused energiasäästuinvesteeringute teostamiseks on jätkuvalt piiratud, riigipoolse tähelepanuta avaliku sektori energiatõhususe edendamisele ka kohalike omavalitsuste tasandil jääb oluline osa energiasäästupoliitika elluviimiseks vajalikust kandepinnast puudu. Investeeringuabi kohalikele omavalitsustele on antud alates taasiseseisvumisest. Kohalike omavalitsuste aktiivsus toetuste taotlemisel on olnud püsivalt kõrge, eriti atraktiivseks on abimeede olnud väiksematele omavalitsustele. Investeeringutoe jätkuv pakkumine on vajalik, et tagada

**MEETME
SELGITUS**

kohalike omavalitsuste huvi energiamajanduse küsimustega tegelemiseks ning väikeprojektide realiseerimiseks.

Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:

- Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste kütuste ja energia säästule suunatud projektide toetamise kriteeriumite täiendamine, vajalike juhendmaterjalide avaldamine, teabelevi
- Taotlusvoorude korraldamine koostöös maavalitsustega
- Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste kütuste ja energia säästule suunatud projektidele investeringuabi andmine, vajadusel riigiabi andmisega seotud probleemistiku lahendamine, projektide teostamise järelevalve
- Teabe levitamine ja aruandlus toetatud projektide kohta

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Kriteeriumid väikesemahuliste kohalike omavalitsuste kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projektide toetamiseks ning vajalikud juhendmaterjalid avaldatud	31.12.2007
✓ Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste kütuste ja energia säästule suunatud projektide toetamine efektiivselt korraldatud	31.12.2013

VASTUTAJAD

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

„Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede *Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmine* (kava meede 2.1) tagab energiatõhususe paranemise elamumajanduses, info selle sisu kohta on kava dokumendis.

7.6 Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitikast tulenevate ülesannete täitmine

Viimaste aastate vältel on EL oluliselt intensiivistanud tööd energiatõhususe parendamise valdkonnas ning rakendanud ulatusliku mõjuga õigusakte. Nende ülevõtmine nõuab mahukaid muudatusi kehtivates õigusaktides ning intensiivset tugitegevust (näiteks info levitamine, uute teenuste kättesaadavuse kindlustamine, abivahendite, standardite ja meetodikate arendamine jne). Lisaks siseriiklike kohustuste täitmisele peavad Eesti ametkonnad osalema uute energiatõhususe edendamise meetmete väljatöötamisel ja arendamisel, samuti andma aru EL õigusaktide ülevõtmisest ja toimest Eestis.

Kuigi Eesti osakaal maailma energeetikas on tagasihoidlik ja võimalused mõjutada energiaturul toimuvat läbi energiatõhususe parendamise on olematud, on Eesti tarbija tundlik energia hindade tõusule ja keskkonnamõjudele. Energiaturul kasvav tarnijate diktaat vajab tasakaalustamist ning kütuseid ja energiat importivad riigid peavad toetama rahvusvahelisi püüdlusi kütuste ja energia kokkuhoiul. Valdcondlikud rahvusvahelised jõupingutused on Eestile kasulikud.

Meede 4.1**Direktiivide 2002/91/EÜ, 2005/32/EÜ ja 2006/32/EÜ ülevõtmine****MEETME
TAUST**

Eesti peab tagama EL liikmelisusest tulenevate kohustuste täitmise ning üle võtma EL direktiivid, mis on suunatud kütuste ja energiakasutuse tõhustamisele. Eesti seadusandlus ei kajasta valdavalt nende direktiivide nõuetest, vaja on välja töötada ridamisi abimaterjale ning teha tugiprojekte uute seadusandluse rakendamise hõlbustamiseks. Detailsem ülevaade vajalikest tegevustest direktiivi 2006/32/EÜ ülevõtmiseks on antud käesoleva dokumendi lisas 2, direktiivi 2002/91/EÜ ülevõtmise kava rakendamine on käimas ning direktiivi 2005/32/EÜ üle võtva seadmete energiatõhususe seaduse muudatuse väljatöötamine on lõppjärgus.

**MEETME
SELGITUS****Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:**

- Direktiivide rakendamise kavade elluviimine
- Aruandlus direktiivide ülevõtmise ja toime kohta

**VÄLJUND-
NÄITAJAD**

Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
✓ Direktiivist 2002/91/EÜ tulenevad nõuded on Eesti seadusandlusesse üle võetud ja praktikas toimivad	01.01.2009
✓ Direktiivist 2005/32/EÜ tulenevad nõuded on Eesti seadusandlusesse üle võetud ja praktikas toimivad	31.12.2007
✓ Direktiivist 2006/32/EÜ tulenevad nõuded on Eesti seadusandlusesse üle võetud ja praktikas toimivad	17.05.2008

VASTUTAJAD

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meede 4.2**Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamine****MEETME
TAUST**

Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskavas on mitmeid tegevusi, mis puudutavad otseselt liikmesriike. Eesti peab olema valmis EL täiendavateks jõupingutusteks energiatõhususe valdkonnas ning aktiivselt osalema energiakasutuse tõhustamise meetmete debatis EL tasandil. Detailsem ülevaade Eesti ülesannetest tegevuskava elluviimise raames on antud käesoleva dokumendi lisas 3.

**MEETME
SELGITUS****Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:**

- Tegevuskavast tulenevate meetmete toimimise analüüs
- Täiendavate EL energiakasutuse tõhustamise meetmete rakendatavuse hindamine, osalemine tegevuskavast tulenevate meetmete arendamisel ja seotud otsustusprotsessis EL tasandil, rakendamine Eestis
- Osalemine energiatõhususe temaatikaga tegelevates EL töörühmades
- Teabe vahendamine EL algatustest ja programmidest energiasäästu vald-

	konnas, Eesti partnerite EL programmides osalemise toetamise põhimõtete määramine ja võimalusel projektides osaluse kaasfinantseerimine	
	Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
VÄLJUND-NÄITAJAD	✓ Energiasäästu sihtprogrammi rakendamise tulemuslikkuse analüüsis vaadeldud EL energiatõhususe tegevuskava mõju	31.12.2010
VASTUTAJAD	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

Meede 4.3

MEETME TAUST

MEETME SELGITUS

VÄLJUND-NÄITAJAD

VASTUTAJAD

Rahvusvaheline koostöö energiakasutuse tõhustamisel		
	„Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukava 2006–2010” ¹⁸ järgi osutab Eesti rahvusvahelist humanitaar- ja arenguabi mitmes valdkonnas, sh majanduse ja keskkonnasäästliku arengu toetamisel. Kütuste ja energia kokkuhoid on üks võimalus toetamaks nii majandusarengut kui ka keskkonnahoidlikku arengut. Senised Eesti arenguabi olulised saajad (Gruusia, Ukraina, Armeenia) on energeetikas silmitsi samade probleemidega nagu Eesti – suur elukondliku tarbimise osakaal ja neid teenindava energeetika infrastruktuuri (kaugküte, elektrivõrgud) madal efektiivsus, madal tõhusus kütuste ja energia tarbimisel, sõltuvus ühe tarnija diktaadist mõnede kütuste osas. Arvestades varustuskindluse (energiajulgeoleku) teematika tähtsust ja võimalikku energiatõhususe panust varustuskindluse parendamisel, peaks Eesti jälgima kütuste ja energia säästule suunatud poliitika arengut lähiregioonides (samasse energiasüsteemi kuuluvates naaberriikides, sh Loode-Venemaal).	
	Tegevussuunad ja olulisemad tegevused:	
	<ul style="list-style-type: none"> - Koostööpartnerite ja koostöö põhimõtete määramine - Eesti hoonete ja infrastruktuuri moderniseerimise kogemuse tutvustamine - Kütuste ja energia säästmisele suunatud projektide toetamine arengukoostöö raames 	
	Tulemused ja näidikud	Sihtväärtus 2013 või tähtaeg
	✓ Põhimõtted energiasäästu alase arenguabi osutamisel	31.12.2010
	✓ Toetatud energiasäästu alaseid arenguabi projekte (igal aastal alates aastast 2010) [kuni 2007. aastani toetatud projekte - 0]	3
	✓ Toimib infovahetus lähiregioonides energiamaajanduse arengu eest vastutavate asutustega	31.12.2013
VASTUTAJAD	Välisministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	

¹⁸ heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 11.05.2006 korraldusega nr 281

8. Programmi elluviimise seire ja juhtimine

„Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013” viiakse ellu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) tegevuse kaudu ning koostöös Keskkonnaministeeriumiga ja Rahandusministeeriumiga. Programmi elluviimisele kaastakse riiklikke sihtasutusi, energeetikaettevõtteid, akadeemilisi institutsioone jt huvirühmi. Vajadusel korraldatakse programmist tulenevate meetmete elluviimiseks hanked või sõlmitakse raamlepped. Tulenevalt direktiivist 2006/32/EÜ kaas-ajastatakse sihtprogrammi vähemalt üks kord kolme aasta jooksul.

Kütuste ja energia kokkuhoiu poliitika on vaid üks osa riigi energiapoliitikast. „Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013” kirjeldab „Kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava aastani 2015” rakendamist energiasäästu valdkonnas. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määrusele nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord” koostatav rakendusplaan kirjeldab detailselt ellu viidavaid tegevusi, rakendajaid ning väljundeid aastatel 2007-2009. Sihtprogrammist tulenevaid ülesandeid kajastatakse MKM tööplaanis. Rakendamise järelevalve põhineb tegevuskavas sisalduvate meetmete ja alltegevuste tulemuslikkuse regulaarsel hindamisel. Hindamiseks kogutakse vajalikke andmeid uuringutega, ning rakendatakse administratiivsel teel kogutavaid andmeid. Sihtprogrammi ajakohastamiseks ja tulemuslikkuse hindamiseks viiakse läbi valdkonnaga seotud vaatlusi, uuringuid ja analüüse.

Sihtprogrammi otsese täitmise eest vastutab MKM. MKM hindab iga aasta septembris tegevuste tulemuslikkust riikliku statistika ja ametkondlike andmete alusel, annab kord aastas Vabariigi Valitsusele aru sihtprogrammi täitmise, sihtprogrammis esitatud eesmärkide saavutamise ning meetmete tulemuslikkuse kohta ning teeb vajadusel ettepanekuid arengukava täiendamiseks või lõpetamiseks. Hiljemalt 15. juuniks 2011. aastal esitab MKM Vabariigi Valitsusele Euroopa Komisjonile esitatava „Energiasäästu sihtprogrammi 2007-2013” täiendi, mis lubab lähtuvalt programmi rakendamise edukusest esitada kinnitamiseks lisameetmeid direktiivis 2006/32/EÜ seatud kütuste ja energia kokkuhoiu eesmärgi järgimiseks.

9. Lisad

- Lisa 1:** Sihtprogrammi elluviimise maksumuse prognoos meetmete ja valdkondade kaupa
- Lisa 2:** Ülevaade direktiivi 2006/32/EÜ ülevõtmiseks vajalikest tegevustest
- Lisa 3:** Ülevaade soovituslikest tegevustest Eestis Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamiseks
- Lisa 4:** „Energiasäästu sihtprogrammi 2007-2013” eesmärkide ja meetmete seosed teistes riiklikes strateegiadokumentides kavandatud tegevustega

Lisa 1: Sihtprogrammi elluviimise maksumuse prognoos meetmete ja valdkondade kaupa

Lisa 1.1.1: Energiaaastu sihtprogrammi 2007-2013 elluviimise maksumuse prognoos meetmete kaupa (otseselt sihtprogrammist tulenevad tegevused)

Meede	Nimetus	Kulud, tuh kr (1)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katteallikad, tuh kr (2)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Energiaaastu alase teabe kättesaadavus																			
1.1 Kohalike omavalitsuste nõustamine energeetika ja soolud valdkondade arengu planeerimisel																			
1.1	Kokku	5 067	480	647	596	799	823	848	874	Kokku	5 066	480	647	596	800	823	848	874	
1.1	MKM	3 951	480	528	554	571	588	606	624	Riigieelarve	4 080	360	515	457	657	676	697	718	
1.1	MKMa	161	0	119	42	0	0	0	0	KOV	988	120	132	139	143	147	151	156	
1.1	Kredex	955	0	0	0	228	235	242	250										
1.2 Ettevõtete energiaaastualse nõustamise vajaduse kaardistamine ning ettevõtete nõustamine																			
1.2	Kokku	144	144	0	0	0	0	0	0	Kokku	144	144	0	0	0	0	0	0	
1.2	MKMa	144	144	0	0	0	0	0	0	Riigieelarve	144	144	0	0	0	0	0	0	
1.3 Uute energiaaastualse teabe levitamise meetodite väljarendamine																			
1.3	Kokku	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	Kokku	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	
1.3	MKMa	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	Riigieelarve	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	
1.4 Energiaaastualse tarbimishenduste ja seadmete populärisseerimine																			
1.4	Kokku	235	0	0	114	39	40	40	42	Kokku	235	0	0	0	114	39	40	42	
1.4	MKMa	235	0	0	114	39	40	40	42	Riigieelarve	235	0	0	0	114	39	40	42	
2. Oskuste ja asjatundjate olemasolu																			
2.1 Energiaaastualse täiendõppe kursuste pakumine spetsialistidele																			
2.1	Kokku	618	0	0	114	163	168	173	173	Kokku	618	0	0	0	114	163	168	173	
2.1	MKM	504	0	0	0	163	168	173	173	Riigieelarve	618	0	0	0	114	163	168	173	
2.1	MKMa	114	0	0	114	0	0	0	0										
2.2 Kütuste ja energia ratsionaalse kasutusele kaasa aitavate tehniliste lahenduste analüüs																			
2.2	Kokku	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582	Kokku	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582	
2.2	MKMa	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582	Riigieelarve	5 096	0	732	1 524	1 693	565	582		
2.2										Sivels	5 000	0	500	1 000	2 000	0	0	0	
2.3 Energiateenuste pakumise arendamine																			
2.3	Kokku	450	0	0	0	221	159	70	70	Kokku	450	0	0	0	221	159	70		
2.3	MKMa	450	0	0	0	221	159	70	70	Riigieelarve	450	0	0	0	221	159	70		
3. Tõhususe parandamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel																			
3.1 Energiatõhusate energiaaastualse rakendamise																			
3.1	Kokku	778	48	370	360	0	0	0	0	Kokku	778	48	370	360	0	0	0		
3.1	MKM	418	48	370	0	0	0	0	0	Riigieelarve	778	48	370	360	0	0	0		
3.1	MKMa	360	0	0	360	0	0	0	0										
3.2 Investeeringuteks vajaliku alkapitaal/kojumise stimuleerimine																			
3.2	Kokku	480	0	0	194	242	44	0	0	Kokku	481	0	0	194	243	44	0		
3.2	MKM	366	0	0	194	128	44	0	0	Riigieelarve	481	0	0	194	243	44	0		
3.2	MKMa	114	0	0	0	114	0	0	0										
3.3 Ektivsususe parandamine energia tootmisel ja ülekandel (3)																			
3.3	Kokku	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	Kokku	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	
3.3	erasektor	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	EL-ERDF	425 600	0	60 000	140 000	120 000	60 181	45 109	309	
3.3										erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204	
3.4 Valikesemihuliste kohalike omavalitsuste energiaaastualse summatud profiiklõike toetamine																			
3.4	Kokku	33 247	4 359	4 378	4 388	4 395	5 235	5 242	5 250	Kokku	33 248	4 359	4 378	4 389	4 395	5 242	5 250		
3.4	MKM	33 247	4 359	4 378	4 388	4 395	5 235	5 242	5 250	Riigieelarve	20 580	2 692	2 711	2 722	2 728	3 242	3 250		
3.4										KOV	12 668	1 667	1 667	1 667	1 667	2 000	2 000		

Meede	Nimetus	Kuuld, tuh kr (1)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katteallikad, tuh kr (2)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
4. Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitilist tulenevate ülesannete tähtsime																			
4.1 Direktiivide 2002/91/EÜ, 2005/32/EÜ ja 2006/32/EÜ ülevõtmine																			
4.1		Kokku	18 723	3 559	5 990	2 777	2 421	1 331	1 272	1 373	Kokku	18 725	3 559	5 991	2 777	2 422	1 331	1 272	1 373
4.1		MKM	7 729	1 109	1 132	1 682	1 393	876	757	780	Riigieelarve	13 673	1 994	3 264	2 397	2 042	1 331	1 272	1 373
4.1		MKMa	10 480	2 450	4 858	970	771	323	515	593	EL-ÜF	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0
4.1		ETI	514	0	0	125	257	132	0	0	EL-EIE	1 140	0	380	380	380	0	0	0
4.2 Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamine																			
4.2		Kokku	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158	Kokku	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158
4.2		MKM	1 955	360	642	517	246	124	56	10	Riigieelarve	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158
4.2		MKMa	3 341	24	644	1 117	895	234	335	92									
4.2		ETI	109	0	40	69	0	0	0	0									
4.2		MKM-TJl	508	0	143	150	51	53	55	56									
4.3 Rahvusvahelise koostöö energiatõhususe tõustamine																			
4.3		Kokku	5 429	0	0	0	171	1 745	1 752	1 760	Kokku	5 429	0	0	0	171	1 745	1 752	1 760
4.3		MKM	1 771	0	0	0	171	0	0	0	Riigieelarve	5 429	0	0	0	171	1 745	1 752	1 760
4.3		MKMa	757	0	0	0	245	245	252	260									
4.3		VM	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500									

Märkused:

(1) Kuulde real on antud meete elluviija nimetus ja planeeritav meete elluviimisega seotud kulu. Kasutatud ühendid on alljärgnevad:

MKM - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

MKMa - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt ostetavad teenused

VM - Välisministeerium

erasektor-KKM - erasektori poolt teostatavad tegevused, mida toetatakse struktuurifondidest läbi Keskkonnaministeeriumi pooli

MKMa - TJl - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni) koordineeritava "Edukaskonna arendamise rakenduskaava"

ETI - Energialuru Inspeksioon

KredEx - sihtasutus KredEx

(2) Katteallikate real on loetletud allikad, millest meete rahastamist planeeritakse. Tabelis kasutatud ühendid on alljärgnevad:

KOV - kohalikud omavalitsused

EL-EIE - Euroopa Liidu energiaalampi "Intelligent Energy Europe"

Shveits - Shveitsi finansimehanism

EL-ERDF - Euroopa Liidu Regionaalarengu Fond

EL-ÜF - Euroopa Liidu üleminekulfond

(3) pealve hindamisel on arvestatud, et umbes 40% "Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013" "Edukaskonna arendamise rakenduskaava" prioriteetse suuna 3 (energiamajanduse arendamine) summaarselt rahastamisest suunatakse kütuste ja energia säästu andvatele projektidele. Täpsem rahastamise maht selgub meete elluviimise käigus.

Lisa 1.1.2: Energiasäätis sihtiprogrammi 2007-2013 elluviimise maksumuse prognoos valdkondade kaupa (otseselt sihtprogrammist tulenevad tegevused)

Valdkond	Kulud, tuh kr	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katsealikud, tuh kr	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
1. Energiasäätis teabe kättesaadavus																			
	Kokku	9 320	624	647	707	1 919	3 619	888	916	Kokku	9 321	624	647	707	1 920	3 619	888	916	
	MKMa	3 951	480	528	554	571	588	606	624	Riigieelarve	8 331	504	515	568	1 777	3 472	737	760	
	MKMa	4 474	144	119	153	1 120	2 796	40	42	KOV	988	120	132	139	143	147	151	156	
	KredEx	955	0	0	0	228	235	242	250										
2. Oskuste ja asjatundjate olemasolu																			
	Kokku	11 164	0	500	1 732	3 638	3 577	892	825	Kokku	11 164	0	500	1 732	3 638	3 577	892	825	
	MKMa	504	0	0	0	163	163	188	173	Riigieelarve	6 164	0	0	732	1 638	2 077	892	825	
	MKMa	10 660	0	500	1 732	3 638	3 414	724	652	Shvelis	5 000	0	500	1 000	2 000	1 500	0	0	
3. Tõhususe parandamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel																			
	Kokku	740 926	4 407	104 337	237 317	203 816	105 169	80 116	5 763	Kokku	740 928	4 407	104 337	237 318	203 817	105 169	80 116	5 763	
	MKMa	34 031	4 407	4 748	4 582	4 523	5 279	5 242	5 250	Riigieelarve	21 839	2 740	3 081	3 276	2 971	3 279	3 242	3 250	
	MKMa	474	0	0	360	114	0	0	0	KOV	12 668	1 667	1 667	1 667	1 667	2 000	2 000	2 000	
	erasektor	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	EL-ERDF	425 600	0	60 000	140 000	120 000	60 181	45 109	309	
										erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204	
4. Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuvõtu poliitikat tulenevate ülesannete täitmine																			
	Kokku	30 065	3 943	7 459	4 630	3 784	3 487	3 470	3 291	Kokku	30 067	3 943	7 460	4 630	3 785	3 487	3 470	3 291	
	MKMa	9 855	1 459	1 774	2 189	1 810	1 000	813	790	Riigieelarve	25 015	2 378	4 733	4 250	3 405	3 487	3 470	3 291	
	MKMa	14 578	2 474	5 502	2 087	1 666	802	1 102	945	EL-ÜF	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0	
	KredEx	0	0	0	0	0	0	0	0	EL-EIE	1 140	0	380	380	380	0	0	0	
	ETI	623	0	40	194	257	132	0	0										
	MKMa-TJI	508	0	143	150	51	53	55	56										
	VM	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500										
KOIK VALDKONNAD																			
	Kokku	791 475	8 974	112 943	244 386	213 157	115 852	85 366	10 795	Kokku	791 480	8 974	112 944	244 387	213 160	115 852	85 366	10 796	
	MKMa	48 341	6 356	7 050	7 335	6 904	7 030	6 829	6 837	Riigieelarve	61 351	5 622	8 329	8 826	9 791	12 315	8 341	8 126	
	MKMa	30 126	2 618	6 121	4 332	6 538	7 012	1 866	1 639	EL-ÜF	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0	
	ETI	623	0	40	194	257	132	0	0	EL-EIE	1 140	0	380	380	380	0	0	0	
	VM	0	0	0	0	0	0	0	0	Shvelis	5 000	0	500	1 000	2 000	1 500	0	0	
	VM	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500	KOV	13 656	1 787	1 799	1 806	1 810	2 147	2 151	2 156	
	MKMa-TJI	508	0	143	150	51	53	55	56	erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204	
	KredEx	955	0	0	0	228	235	242	250	EL-ERDF	425 600	0	60 000	140 000	120 000	60 181	45 109	309	
	erasektor	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513										

Lisa 1.2.1: Energiasäästu sihtprogrammi 2007-2013 elluviimise maksunuse prognoos meetmete kaupa (koos kütuste ja energia säästule suunatud tegevustega, mis on planeeritud eilu viia teiste arengukavade rakendamise raames)

Meede	Nimetus	Kulud, tuh kr (1)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katteallikad, tuh kr (2)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Energiasäästu alase teabe kättesaadavus																			
1.1. Kõrvalike omavallistuse nõustamine energietika ja seotud valdkondade arengu planeerimisel																			
1.1	Kokku	5 067	480	647	596	799	823	848	874	874	Kokku	5 068	480	647	596	800	823	848	874
1.1	MKM	3 951	480	528	554	571	588	606	624	624	Riigieelarve	4 080	360	515	457	657	676	697	718
1.1	MKMa	1 611	0	119	42	0	0	0	0	0	KOV	988	120	132	139	143	147	151	156
1.1	KredEx	955	0	0	0	228	235	242	250	250									
1.2. Ettevõtete energiasäästulase nõustamine vajaluse kaardistamine ning ettevõtete nõustamine																			
1.2	Kokku	144	144	0	0	0	0	0	0	0	Kokku	144	144	0	0	0	0	0	0
1.2	MKMa	144	144	0	0	0	0	0	0	0	Riigieelarve	144	144	0	0	0	0	0	0
1.3. Uute energiasäästulase teabe levitamise meetodite väljarendamine																			
1.3	Kokku	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	0	Kokku	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0
1.3	MKMa	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0	0	Riigieelarve	3 874	0	0	111	1 006	2 757	0	0
1.4. Energiasäästike tarbimistahenduste ja seadmete populaarseimine																			
1.4	Kokku	235	0	0	0	114	39	40	42	42	Kokku	235	0	0	0	114	39	40	42
1.4	MKMa	235	0	0	0	114	39	40	42	42	Riigieelarve	235	0	0	0	114	39	40	42
1.5. Eluasemefondi parendamiseks teadlikkuse tõstmine (3)																			
1.5	Kokku	105 363	6 483	6 500	6 500	6 500	26 460	26 460	26 460	26 460	Kokku	105 363	6 483	6 500	6 500	6 500	26 460	26 460	26 460
1.5	MKM	105 363	6 483	6 500	6 500	6 500	26 460	26 460	26 460	26 460	Riigieelarve	91 843	5 503	4 540	4 050	4 050	24 500	24 500	24 500
1.5	MKMa										EL-ERDF	13 720	980	1 960	2 450	2 450	1 960	1 960	1 960
1.6. Eluasemefondi seisukorra kaardistamine (4)																			
1.6	Kokku	72 789	6 082	8 923	9 869	8 114	13 267	13 267	13 267	13 267	Kokku	72 789	6 082	8 923	9 869	8 114	13 267	13 267	13 267
1.6	MKM	72 789	6 082	8 923	9 869	8 114	13 267	13 267	13 267	13 267	Riigieelarve	43 388	4 122	3 043	3 989	2 234	10 000	10 000	10 000
1.6											EL-ERDF	29 401	1 960	5 880	5 880	5 880	3 267	3 267	3 267
2. Oskuste ja asjatundjate olemasolu																			
2.1. Energiasäästulase teadendajate kursuste pakumine spetsialistidele																			
2.1	Kokku	618	0	0	0	114	163	168	173	173	Kokku	618	0	0	0	114	163	168	173
2.1	MKM	504	0	0	0	0	163	168	173	173	Riigieelarve	618	0	0	0	114	163	168	173
2.1	MKMa	114	0	0	0	114	0	0	0	0									
2.2. Kütuste ja energia ratsionaalsele kasutusele kaasa aitavate tehniliste lahenduste analüüs																			
2.2	Kokku	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582	582	Kokku	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582
2.2	MKMa	10 096	0	500	1 732	3 524	3 193	565	582	582	Riigieelarve	5 096	0	0	732	1 524	1 693	565	582
2.2											Spetsis	5 000	0	500	1 000	2 000	1 500	0	0
2.3. Energiaetennuste pakumise arendamine																			
2.3	Kokku	450	0	0	0	0	221	159	70	70	Kokku	450	0	0	0	0	221	159	70
2.3	MKMa	450	0	0	0	0	221	159	70	70	Riigieelarve	450	0	0	0	0	221	159	70
3. Tõhususe parandamine kütuste ja energia tarbimisel tootmisel ning ühiskondal																			
3.1. Energiatevõteteh eenergiatõhusustõhususte rakendamine																			
3.1	Kokku	778	48	370	360	0	0	0	0	0	Kokku	778	48	370	360	0	0	0	0
3.1	MKM	418	48	370	0	0	0	0	0	0	Riigieelarve	778	48	370	360	0	0	0	0
3.1	MKMa	360	0	0	360	0	0	0	0	0									
3.2. Investeeringuteks vajalikku alkapitaali kogumise struktureerimine																			
3.2	Kokku	480	0	0	194	242	44	0	0	0	Kokku	481	0	0	0	194	243	44	0
3.2	MKM	366	0	0	194	128	44	0	0	0	Riigieelarve	481	0	0	0	194	243	44	0
3.2	MKMa	114	0	0	0	114	0	0	0	0									
3.3. Efektliivsuse parandamine energia tootmisel ja ühiskondal (5)																			
3.3	Kokku	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	513	Kokku	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513
3.3	erasektor	706 421	0	99 589	232 375	199 179	99 890	74 874	513	513	EL-ERDF	425 600	0	60 000	140 000	120 000	60 181	45 109	309
3.3											erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204

Meede	Nimetus	Kulud, tuh kr (1)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katteallikud, tuh kr (2)	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
3.4 Väikesemahulisel kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud projektide toetamine																				
3.4	Kokku	33 247	4 359	4 378	4 388	4 395	5 235	5 242	5 250	5 250	Kokku	33 248	4 359	4 378	4 389	4 395	5 235	5 242	5 250	
3.4	MKM	33 247	4 359	4 378	4 388	4 395	5 235	5 242	5 250	5 250	Riigieelarve	20 580	2 692	2 711	2 722	2 728	3 235	3 242	3 250	
3.4											KOV	12 668	1 667	1 667	1 667	1 667	2 000	2 000	2 000	
3.5 Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmise (6)																				
3.5	Kokku	656 379	37 060	153 179	112 448	112 134	95 438	76 121	70 000	70 000	Kokku	656 379	37 060	153 179	112 448	112 134	95 438	76 121	70 000	
3.5	MKM	569	0	106	111	114	118	121	0	0	Riigieelarve	399 499	13 000	74 019	73 778	73 464	55 118	55 121	55 000	
3.5	erasektor	655 810	37 060	153 073	112 337	112 020	95 320	76 000	70 000	70 000	EL-ERDF	256 880	24 060	79 160	38 670	38 670	40 320	21 000	15 000	
4. Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuvõtte poliitika tulenevate ülesannete tähtsime																				
4.1 Direktiivide 2002/91/EÜ, 2005/32/EÜ ja 2006/32/EÜ raamdirektiiv																				
4.1	Kokku	18 723	3 559	5 990	2 777	2 421	1 331	1 272	1 373	1 373	Kokku	18 725	3 559	5 991	2 777	2 422	1 331	1 272	1 373	
4.1	MKM	7 729	1 109	1 132	1 682	1 393	876	757	780	780	Riigieelarve	13 673	1 994	3 264	2 397	2 042	1 331	1 272	1 373	
4.1	MKM	10 480	2 450	4 858	970	771	323	515	593	593	EL-ÜF	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0	
4.1	ETI	514	0	0	125	257	132	0	0	0	EL-EIE	1 140	0	380	380	380	0	0	0	
4.2 Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamine																				
4.2	Kokku	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158	158	Kokku	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158	
4.2	MKM	1 965	360	642	517	246	124	56	10	10	Riigieelarve	5 913	384	1 469	1 853	1 192	411	446	158	
4.2	MKM	3 341	24	644	1 117	895	234	335	92	92										
4.2	ETI	109	0	40	69	0	0	0	0	0										
4.2	MKM-TJL	508	0	143	150	51	53	55	56	56										
4.3 Rahvusvahelise koostöö energiasäästule toetamine																				
4.3	Kokku	5 429	0	0	0	171	1 745	1 752	1 760	1 760	Kokku	5 429	0	0	0	171	1 745	1 752	1 760	
4.3	MKM	171	0	0	0	171	0	0	0	0	Riigieelarve	5 429	0	0	0	0	171	1 745	1 752	
4.3	MKM	757	0	0	0	0	245	252	260	260										
4.3	VMI	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500	1 500										

Märkused:

(1) Kulude real on aritud meetme elluviija nimetus ja planeeritav meetme elluviimisega seotud kulu. Kasutatud tähendid on alljärgnevad:

MKM - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

MKM - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt ostitavad teenused

VMI - Välisministeerium

erasektor - erasektori poolt teostatavad tegevused, mida toetatakse struktuurifondidest läbi Keskkonnaministeeriumi poolt koordineeritava "Elukeskkonna arendamise rakenduskaava"

ETI - Energiaturu Inspeksioon

MKM - TJL - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (Tehnilise Järelevalve Inspeksioon)

KredEx - sihastatus KredEx

(2) Katteallikate real on loetletud allikad, millest meetme rahastamist planeeritakse. Tabelis kasutatud tähendid on alljärgnevad:
 KOV - kohalikud omavalitsused
 EL-ERDF - Euroopa Liidu Regioonarengu Fond
 EL-EIE - Euroopa Liidu üleminekulfond

Shvelts - Shveltsi finantsmehhanism

(3) meetme eelarvena on näidatud "Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 - 2013" meetme 2.2 "Eluasemefondi parandamiseks teadlikkuse tõstmise" rahastamist nimetatud kava raames.

(4) meetme eelarvena on näidatud "Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 - 2013" meetme 2.3 "Eluasemefondi seisukorra kaardistamine" rahastamist nimetatud kava raames.

(5) eelarve hindamisel on arvestatud, et umbes 40% "Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013" "Elukeskkonna arendamise rakenduskaava" prioriteetse suuna 3 (energiamajanduse arendamine) summaarsest rahastamisest suunatakse kütuste ja energia säästu andvatele projektidele. Täpsem rahastamise maht selgub meetme elluviimise käigus.

(6) meetme eelarvena on näidatud "Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 - 2013" meetme 2.1 "Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmise" rahastamist nimetatud kava raames.

Lisa 1.2.2: Energiaaastu sihtprogrammi 2007-2013 elluviimise maksumuse prognoos valdkondade kaupa
(koos kütuste ja energia säästule suunatud tegevustega, mis on planeeritud ellu viia teiste arengukavade rakendamise raames)

Valdkond	Kuuld, tuh kr	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Katteallikad, tuh kr	Kokku	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Energiaaastu arase teabe kättesaadavus																		
	Kokku	187 472	13 189	16 070	17 076	16 533	43 346	40 615	40 643	Kokku	187 473	13 189	16 070	17 076	16 534	43 346	40 615	40 643
	MKM	182 103	13 045	15 951	16 823	15 185	40 315	40 333	40 351	Riigieelarve	143 364	10 129	8 098	8 607	8 061	37 972	35 237	35 260
	MKMa	4 414	144	119	153	1 120	2 796	40	42	KOV	988	120	132	139	143	147	151	156
	KredEX	955	0	0	0	228	235	242	250	EL-ERDF	43 121	2 940	7 840	8 330	8 330	5 227	5 227	5 227
2. Oskuste ja asjatundjate olemasolu																		
	Kokku	11 164	0	500	1 732	3 638	3 577	892	825	Kokku	11 164	0	500	1 732	3 638	3 577	892	825
	MKM	504	0	0	0	0	163	168	173	Riigieelarve	6 164	0	0	0	0	0	0	0
	MKMa	10 660	0	500	1 732	3 638	3 414	724	652	Shveis	5 000	0	500	1 000	2 000	1 500	892	825
3. Tõhususe parandamine kütuste ja energia tarbimisel tootmisel ning ülekandel																		
	Kokku	1 397 306	41 467	257 516	349 765	315 950	200 607	156 237	75 763	Kokku	1 397 308	41 467	257 516	349 766	315 951	200 607	156 237	75 763
	MKM	34 600	4 407	4 854	4 693	4 637	5 397	5 363	5 250	Riigieelarve	421 338	15 740	77 100	77 054	76 435	58 397	58 363	58 250
	MKMa	474	0	0	360	114	0	0	0	EL-ERDF	682 480	24 060	139 160	178 670	158 670	100 501	66 109	15 309
	erasektor	1 362 231	37 060	252 662	344 712	311 199	195 210	150 874	70 513	erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204
										KOV	12 668	1 667	1 667	1 667	2 000	2 000	2 000	2 000
4. Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitika tulenevate ülesannete täitmine																		
	Kokku	30 065	3 943	7 459	4 630	3 784	3 487	3 470	3 291	Kokku	30 067	3 943	7 460	4 630	3 785	3 487	3 470	3 291
	MKM	9 855	1 469	1 774	2 199	1 810	1 000	813	790	Riigieelarve	25 015	2 378	4 733	4 250	3 405	3 487	3 470	3 291
	MKMa	14 578	2 474	5 502	2 087	1 666	802	1 102	945	EL-ERDF	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0
	KredEX	0	0	0	0	0	0	0	0	EL-EIE	1 140	0	380	380	380	0	0	0
	ETI	623	0	40	194	257	132	0	0									
	MKM-TJI	508	0	143	150	51	53	55	56									
	VM	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500									
KOIK VALDKONNAD																		
	Kokku	1 626 006	58 599	281 545	373 203	339 905	251 017	201 214	120 522	Kokku	1 626 011	58 599	281 546	373 204	339 908	251 017	201 214	120 523
	MKM	227 063	18 921	22 579	23 815	21 633	46 875	46 677	46 564	Riigieelarve	595 881	28 247	89 931	90 643	89 540	101 932	97 963	97 626
	MKMa	30 126	2 618	6 121	4 332	6 538	7 012	1 866	1 639	EL-ERDF	725 601	27 000	147 000	187 000	167 000	105 728	71 336	20 536
	ETI	623	0	40	194	257	132	0	0	EL-EIE	3 912	1 565	2 347	0	0	0	0	0
	VM	4 500	0	0	0	0	1 500	1 500	1 500	Shveis	1 140	0	380	380	380	0	0	0
	MKM-TJI	508	0	143	150	51	53	55	56	KOV	5 000	0	500	1 000	2 000	1 500	0	0
	KredEX	955	0	0	0	228	235	242	250		13 656	1 787	1 799	1 806	1 810	2 147	2 151	2 156
	erasektor	1 362 231	37 060	252 662	344 712	311 199	195 210	150 874	70 513	erasektor	280 821	0	39 589	92 375	79 179	39 709	29 764	204

Lisa 2: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid, ülevõtmiseks vajalike tegevuste loetelu

1. Energiaturgu reguleerivate seaduste üldosas tuleks kajastada paremini keskkonnahoiule suunatud püüdluste sisu (mida täiendavalt nõutakse energiaettevõtjatelt lisaks keskkonnaküsimusi reguleerivates õigusaktides sätestatule).
2. Analüüsida, kas direktiivis toodud võimalikke kohustusi energiaettevõtjatele rakendada.
3. Selgitada olemasolevas seadusandluses kasutatud mõistete haakuvust direktiivis kasutatud mõistetega.
4. Arvutada Eesti indikatiivne energiasäästueesmärk.
5. Selgitada koostöös Statistikaametiga (või ETIga) välja uued nõuded ettevõtete statistilisele aruandlusele.
6. Sihtprogrammis määrata järgmiste aastate eesmärk energiasäästutegevuses, samuti tegevused selle saavutamiseks.
7. Vabariigi Valitsuse korraldusega määrata kindlaks, milline asutus hakkab vastutama energiasäästu sihtprogrammi täitmise jälgimise eest, tagada talle ressursid ülesande täitmiseks; või moodustada vastav asutus seadusega.
8. Tagada ehitusseaduses ja selle alamaktides hoonetele seatavate nõuete täitmine.
9. Kaaluda riigihangete seaduse täpsustamise vajalikkust (energiasäästlikkuse arvestamise nõue riigihangetes). MKM'il konsulteerida Rahandusministeeriumiga, kuidas oleks Eestil sobilik täita direktiivi artikli 5 lõikest 1 ja Lisast VI tulenevaid nõudeid.
10. Teabe levitamine energiasäästlikkuse aspekti arvestamisest riigihangete korraldamisel
11. Hangetes energiasäästu kriteeriumide arvestamise seire korraldamine.
12. Täiendava statistika kogumise vajadus määramine. Täiendada statistika korjamist käsitlevaid õigusakte
13. Energiaturu seire eesmärgiga selgitada välja barjäärid energiateenuste pakku-misele ja muudele energia ratsionaalsemat kasutamist võimaldavate meetmete kasutuselevõtule.
14. Energiaettevõtjate ülesannete määramine tarbijate energiasäästutegevuse toetamisel.
15. Suurte ettevõtete ülesannete määramine tarbijapoolsete energiasäästumeetmete toetamisel.
16. Vabal tahtel lepingutest tulenevate võimaluste analüüs tarbijapoolsete energiasäästumeetmete toetamisel.

17. Selgitada olukorda energiateenuste ja energeetikaalase konsultatsiooni turul, kaaluda meetmeid turutõrgete kõrvaldamiseks.
18. Energiaturgu reguleerivates seadustes kaaluda nõude kehtestamist, et ettevõtjad eristaksid raamatupidamises tarbijate energiasäästutegevuse toetamiseks tehtud kulutusi.
19. Tagada tarbijate informeerimine nende energiasäästutegevuse toetamise meetmete kohta.
20. Energiaettevõtjate poolset tarbijate energiasäästutegevuse ergutamise kohustuse korral kindlustada, et vastav järelevalveasutus nõustab vajadusel ettevõtteid.
21. Direktiivi ülevõtmist kirjeldavas aruandluses anda ülevaade energiasäästuspecialistide kutsekvalifikatsiooni pakkumise ja omistamise võimaluste kohta..
22. Tagada olemasoleva seadusandluse analüüs selleks, et põhjendamatult ei takistataks ega piirataks finantsinstrumentide rakendamist energiasäästuinvesteeringutes või energiateenuste ostul.
23. Kajastada energiateenuste tüüpepingute väljatöötamist energiasäästu sihtprogrammis
24. Selgitada, kas energia ülekande- ja jaotustariifide kooskõlastamisel on kulude arvestamise meetodikas aspekte, mis soodustavad ülemäärast elektrienergia transporti.
25. Energia hinna kooskõlastamist puudutava regulatsiooni ja vastavate meetodiate arendamine.
26. Energiasäästu sihtprogrammi koostamise käigus välja selgitada sektorid ja segmendid, kus riiklik sekkumine aitaks oluliselt kaasa energiasäästu edendamisele.
27. Energiasäästutegevust toetavate riiklike abimeetmete kasutamise kordades ette näha instrumendid, mida fond võib energiasäästutegevuses rakendada.
28. Energiasäästutegevust toetavate riiklike abimeetmete kasutamise kordades või muudes vastavates õigusaktides ette näha, mida tuleb energiasäästutegevuse toetamisel arvestada.
29. Aidata kaasa energiaauditite kättesaadavuse parandamisele.
30. Analüüsida energiaauditite pakkumist erinevates segmentides, määrata segmendid, kus auditeid ei pakuta.
31. Energiatõhususe miinimumnõuete määruuses anda nõuded individuaalsete mõõturite paigaldamiseks selle põhjendatusel.
32. Õigusaktides täpsustada sobivusel energiaarvete sisu nõudeid, vajadusel sätestades asjakohased volitusnormid.
33. Arendada välja energiasäästupoliitika tulemuslikkuse arvestamise meetodika (arvestades vastavat EL metodoloogiat, mida EL *Demand Side Management* komitee juures arendatakse).
34. Kaaluda Energiasäästu sihtprogrammi regulaarse uuendamise vajadust seadusandluses.

35. Otsustada, kas kaugkütteseaduses sõnastada täpsemad nõuded säästuprogrammi sisule.
36. Õigusaktides sõnastada energiasäästupoliitika tulemuslikkuse arvestamise meetodika võimalikud põhjused ja/või regulaarsus.
37. Kindlustada direktiivi tähtaegne ülevõtmine (17.05.2008).
38. Selgitada direktiivi ülevõtmise aruandluse kord.

Lisa 3: Euroopa Komisjoni energiatõhususe tegevuskavas COM(2006)545 välja pakutud meetmetest tulenevad ülesanded Eestile

Dynamic energy performance requirements for products, buildings and services.

1. Võtta Eesti seadusandlusesse üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/32/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiatarbivate toodete ökodisaini nõuete.
2. Jälgida ökodisaini ja seadmete energiamärgistamise alaseid EL algatusi.
3. Osaleda direktiivi 2005/32/EÜ komitee nõupidamistel.
4. Jälgida vabal tahtel ettevõtete poolt võetud kohustusi toodete energiatõhusamaks muutmise osas.
5. Osaleda seadmete energiamärgistamise direktiivi muutmise protsessis (menetlus Komisjoni ekspertrühmas, Nõukogus), tagada muudetud direktiivi ülevõtmine.
6. Töötada välja ministri määrused, mis võtavad üle Komisjoni direktiivi gaasiveesoojendajate ja elektriliste veesoojendajate energiamärgistamise kohta.
7. Tagada muudetud energiamärgistamise direktiivi rakendusmeetmete ülevõtmine/toimimine Eestis, sh efektiivse turujärelevalve tagamise teel.
8. Anda vajadusel informatsiooni Euroopa Komisjonile teavet seadmete energiamärgistamise direktiivi 92/75/EÜ rakendamisest ja toimest Eestis.
9. Vajadusel analüüsida ja levitada teavet *Energy Star* lepingu kohta.
10. Osaleda Ühenduse kontoriseadmete energiamärgistamise määruse muutmise protsessis (sh selle menetlusel Nõukogus).
11. Jälgida kontoriseadmete energiatõhususe nõuete arendamise protsessi Euroopa Komisjoni juures.
12. Osaleda energiateenuste direktiivi 2006/32/EÜ komitees ning selle täiendamise/arendamise protsessis Nõukogu tasandil
13. Jälgida Euroopa energiaturgude regulaatorite energiatõhususe koostöömemoorandumi arendamist.
14. Hankida ja süstematiseerida teavet Komisjoni energiatõhususe valgete sertifikaatide alaste uuringute kohta.
15. Jälgida teavet energiatõhususe aspekti arvestavate hangete kohta, mida Euroopas rakendatakse.

16. Koguda infot Euroopa Komisjoni algatustest, mis on suunatud vaba tahte lepingutele suunatud nõuete väljatöötamisele.
17. Jälgida Euroopa Liidu energiaauditite normi/standardi väljaarendamise protsessi, anda teavet Eesti energiaauditite korraldamise tavadest.
18. Jälgida energiaarvetele esitatavate nõuete arendamise protsessi Euroopa Komisjoni juures
19. Töötada välja Eesti seisukohad Euroopa uute energiatõhususe tõstmise tehnoloogiate kompetentsikeskuse rajamise küsimuses.
20. Koguda ja süstematiseerida teavet hoonete energiatõhususe direktiivi rakendamise kohta Eestis, välja arendada Eesti seisukohad direktiivi muutmiseks, osaleda direktiivi menetluses Nõukogu tasandil.
21. Tagada valmisolek Komisjoni ettepaneku (avaliku sektori rolli laiendamine uute tehnoloogiate evitamisel hoonetes) suhtes seisukoha võtmiseks, koguda asjakohast teavet nende tavade kohta Eestis.
22. Töötada välja Eesti seisukohad rekonstrueeritavate hoonete energiatõhususe miinimumnõuete kohaldusala laiendamise kohta.
23. Töötada välja Eesti seisukohad uute hoonete energiatõhususe miinimumnõuete arendamise poliitika osas.
24. Koguda teavet passiivkütte/-jahutuse kasutamise ja selle võimaluste kohta Eestis.
25. Analüüsida hoonete energiasäästumeetmete finantseerimist Eestis. Kaaluda vastavasisuliste Euroopa Komisjoni ettepanekute juurutamist Eestis.
26. Tagada ehitustoodete direktiivi (89/106/EMÜ) alusel välja antud standardite asjakohane menetlemine Eestis.

Improving energy transformation

27. Värskendada olemasolevat andmestikku kaugküttesüsteemide ja katlamajade kohta. Töötada Eesti katlamajade efektiivsust iseloomustavate näitajate põhjal välja koond, mida saaks kasutada Eesti seisukohtade väljaarendamisel. Vaadelda alternatiivseid regulatiivseid võimalusi energiatõhususe parandamiseks katlamajades.
28. Selgitada välja, millised kutsenõuded kehtivad Eestis elektriijaamade ja katlamajade inseneridele täna.
29. Jälgida Euroopa energiaturgude regulaatorite ülekande- ja jaotuskadude arvestamise hea tava arendamist.
30. Koguda teavet väikeste tootmisseedmete elektrivõrgule ligipääsu kohta, vajadusel valmistada ette Eesti seisukohad detsentraliseeritud tootjate energiavõrku ühendamise regulatsiooni täiendamiseks.
31. Direktiivi 2004/8/EÜ ülevõtmisel:
 - Eesti kõrgefektiivse koostootmise määramise meetodikas juhendada teiste EL liikmesriikide vastavatest meetodikatest;
 - selgitada välja, milliseid kutsenõudeid peaksid täitma koostootmisjaamade juhtivad insenerid Eestis.

- kaaluda osalemist koostoodetud elektri päritolutunnistuse väljastajate koostöös (AIB¹-s) ning anda Eesti seisukohad elektroonilise päritolutunnistuse väljatöötamise käigus;
- selgitada ETI võimalik roll koostootmise ergutamisel, vajadusel anda edasi Eesti seisukohad küsimuses;
- määrata soojusvõrgud/tarbijad, kus on sobivad soojuse ja elektri koostootmise võimalused (täiendada olemasolevaid uuringuid);
- töötada välja seisukohad Eesti jääksoojuse utiliseerimise potentsiaali uurimise vajaduse kohta;
- uurida kaugküttevõrkude efektiivsust Eestis eesmärgiga olla valmis seisukohtade andmiseks juhul, kui tehakse ettepanek energiatõhususe miinimumnõuete väljaandmiseks kaugküttevõrkudele;
- jälgida mikrokoostootmiseseadmete efektiivsuse nõuete arendamist EL'is.

Financing energy efficiency, economic incentives and energy pricing

32. Selgitada välja seadusandlikud barjäärid ESCO²-de tegevusele Eestis, töötada välja nende eemaldamise ettepanekud.
33. Analüüsida võimalikke täiendavaid tulusid energiasäästu teostusprojektide ühendatud rahastamisest ning Eesti tavasid antud valdkonnas. Positiivse efekti olemasolul määrata tegevused, mis on vajalikud teostusprojektide koondfinantseerimise käivitamiseks.
34. Korraldada „*Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-13*” „*Elukeskkonna arendamise rakenduskava*” hoonete energiasäästlikkuse parandamisele suunatud meetmete elluviimine (välja töötada rakendusmäärused, viia läbi rakendusasutuste akrediteerimine, käivitada taotlusvoorud jne). Analüüsida energiasäästlikkuse faktori arvestamist teiste struktuurivahenditest finantseeritavate projektide rahastamisotsuse tegemisel, kaaluda energiasäästu parandamise aspekti lisamist projektide hindamiskriteeriumidesse ka teiste valdkondade projektides.
35. Osaleda vajadusel ja võimalusel energiasäästuprojektide rahastamise kogemuste vahetamise EL võrgustikus.
36. Määrata ettevõtete ökoinnovatsiooni algatuste seis Eestis, välja selgitada EL poolt pakutavate abimeetmete sisu ja võimalik rakendusala Eestis.

Changing Energy Behaviour

37. Jälgida teavet Komisjoni poolt välja arendatavate energiasäästlikkuse aspekti arvestavate riigihangete korraldamise juhendite kohta, vajadusel neid tõlkida ja kohanda Eesti tingimustele.
38. Koguda infot Komisjoni soovitude kohta energiajuhtimise valdkonnas, samuti energiatõhusate seadmete propageerimiseks ja tööstussektoris vastavate koolituste pakkumiseks. Sobivusel rakendada neid soovitusi Eesti tingimustes.

¹ *Association of Issuing Bodies*, www.aib-net.org (päritolutunnistuste väljastajate organisatsioon)

² *Energy Service Company* (energiateenuseid pakuv ettevõtte)

39. Kajastada kliimamuutuste temaatikat õppekavades, kasutades temaatika kohta abimaterjale, mida arendatakse välja Ühenduse programmide raames.
40. Jälgida teavet Komisjoni plaanide kohta pöörata kutsehariduses enam tähelepanu energiasäästuga seotud teemadele.
41. Algatada Eesti võrgustik, mis koondaks energiasäästu arendamisest ja propageerimisest huvitatud omavalitsusi. Luua sidemed vastavate Euroopa organisatsioonidega.
42. Vahendada teavet Euroopa Komisjoni energiatõhusa kooli konkursist ka Eestis.
43. Osaleda võimalusel ja vajadusel võrgustikus, mis koondab Euroopa Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise partnerorganisatsioone.

International partnerships

44. Koguda infot rahvusvahelise energiatõhususe raamleppe arendamise kohta, vahendada seda Eestis ja töötada välja Eesti seisukohad selle leppe osas.
45. Riikidevaheliste sidemete arendamisel ja koostöölepingutes pöörata tähelepanu energiatõhususe kajastamisele. Täita lepingutes võetud kohustusi.
46. Koguda teavet rahvusvahelisest koostööst energiatõhususe arvutamise meetodikate arendamisel. Sobivusel osaleda.
47. Koguda teavet rahvusvahelisest energiasäästlike tehnoloogiate propageerimise võrgustikust. Sobivusel osaleda.

Lisa 4: „Energiasäästu sihtprogrammi 2007-2013” eesmärkide ja meetmete seosed teistes riiklikes strategiadokumentides kavandatud tegevustega

Valdkond: Energiasäästualase teabe kättesaadavus

Eesmärk 1: Muuta kütuste ja energia kokkuhoidu puudutav teave energiatarbijatele, energiamajanduse korraldajatele ja energiaettevõtetele paremini kättesaadavaks ja enam kasutatavaks ning saavutada tarbijate seas säästlike seadmete eelistamine.

Meetmed:

1. Kohalike omavalitsuste nõustamine energeetika ja seotud valdkondade arengu planeerimisel
2. Ettevõtete energiasäästualase nõustamise vajaduse kaardistamine ning ettevõtete nõustamine
3. Uute energiasäästualase teabe levitamise meetodite väljaarendamine
4. Energiasäästlike tarbimislahenduste ja seadmete populariseerimine
5. Eluasemefondi parendamiseks teadlikkuse tõstmine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.2)
6. Eluasemefondi seisukorra kaardistamine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.3)

Haakuvad eesmärgid:

Haakuvad meetmed:

1. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: energiasäästu alase teadlikkuse tõstmine (M 3.2.4) ja energiasäästu integreerimine teistesse sektoritesse (M 3.2.5)
Näevad ette meetmeid teadlikkuse parandamiseks.
2. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: Keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete (KRH) süsteemi loomine ja rakendamine avalikus sektoris (V 5.5)
3. „Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 – 2013”: Eluasemefondi parendamiseks teadlikkuse tõstmine (M 2.2)
Meetme raames tõstetakse elamute korrashoiu ja majandamisega tegelevate inimeste teadlikkust läbi vastavasisuliste koolituste ja teavitustegevuse ning viiakse läbi teavituskampaaniaid elamute energiasäästlikkuse teemadel.
4. „Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 – 2013”: Eluasemefondi seisukorra kaardistamine (M 2.3)
Eluasemefondi tehnoseisundi kaardistamise käigus viiakse läbi erinevate korterelamutüüpide lõikes tehnilised uuringud ning tuuakse välja peamised ehitustehnilised probleemid, samuti toetatakse elamute energiaauditite teostamist.
5. „Eesti keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete prioriteetid aastateks 2007–2009”: Keskkonnahoidlike ja jätkusuutlike riigihangete korraldamise haldussuutlikkuse edendamine (prioriteet 2)

Näeb ette juhiste, jm abivahendite koostamist, tutvustamist ja levitamist, mis on vajalikud säästvate riigihangete korraldamiseks. Kogutakse teavet keskkonnahoidlike riigihangete korraldamisest.

Valdkond: Oskuste ja asjatundjate olemasolu

Eesmärk 2: Tagada energiasäästualase elukestva õppe pakkumine energeetika, ehitus- ja rajatiste käidu küsimustega tegelevatele spetsialistidele ning laiendada energiasäästualaseid koolitusi pakkuvate valitsusväliste organisatsioonide arvu.

Meetmed:

1. Energiasäästualase täiendõppe kursuste pakkumine spetsialistidele
2. Kütuste ja energia ratsionaalsele kasutusele kaasa aitavate tehniliste lahenduste analüüs
3. Energiateenuste pakkumise arendamine

Haakuvad eesmärgid:

Haakuvad meetmed:

1. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: Energiasüsteemide optimeerimise alase teadus- ja arendustöö ning pilootprojektide toetamine (M 3.2.2)

Meetme järgi on planeeritud energiasüsteemide optimeerimise alased uuringud ja arendustööd, samuti uuringud nn. nutikate kodumasinate kasutusele võtmiseks ning esimeste pilootprojektide läbiviimiseks

2. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: Keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni arendamine (V 5.3)
3. „Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2007-2015”: Põlevkivi valdkonna rakendusuringute ja tootearenduse edendamine (M 3.2.2)

Meetme raames on kavas energiavaldkonna T&A riikliku programmi raames ühe suunana ette näha põlevkivitehnoloogiate arendamist (näha ette tegevus kogu põlevkivi tootmistsükli arendamiseks ja efektiivsuse kasvuks, k.a põlevkiviõli edasiseks väärtustamiseks), samuti põlevkivialase tehnoloogia arenduskeskuse (TAK) loomise ettevalmistamisel kaasaaitamine. Meede näeb ette uuringud põlevkivialase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas ning eelduste loomise rahvusvaheliste koostööprojektide alustamiseks.

4. „Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2007-2015”: Hariduse ja teadustöö edendamine (M 3.2.4)

Meetme raames on kavas õppe- ning teadustöö tõhustamine rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides ning põlevkiviga seotud erialade propageerimine, samuti eestikeelsete õpematerjalide koostamine ja kirjastamine.

Valdkond: Tõhususe parandamine kütuste ja energia tarbimisel, tootmisel ning ülekandel

Eesmärk 3: Parandada võimalusi kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud investeeringute rahastamiseks ning toetada kütuste ja energia kokkuhoiule suunatud projekte.

Meetmed:

1. Energiaettevõtete energiasäästukohustuse rakendamine
2. Investeeringuteks vajaliku algkapitali kogumise stimuleerimine ning neile suunatud laen-toodete arendamine
3. Efektiivsuse parandamine energia tootmisel ja ülekandel („Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” „Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetne suund 3: energiamajanduse arendamine)
4. Väikesemahuliste kohalike omavalitsuste energiasäästule suunatud projektide toetamine
5. Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmine („Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007-2013” eelnõu meede 2.1)

Haakuvad eesmärgid:

1. Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21”: eesmärgi 4 „Ökoloogiline tasakaal” komponent „Saastumise vähendamine” ja selle eesmärgi saavutamise põhimehhanism „Ökopolitiika”
2. „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030”: eesmärgid (p 5.3.1 ja p 5.3.2):
 - Toota elektrit mahus, mis rahuldab Eesti tarbimisvajadust, ning arendada mitmekesiseid, erinevatel energiaallikatel põhinevaid väikese keskkonnakoormusega jätkusuutlikke tootmistehnoloogiaid, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks;
 - Energiatarbimise kasvu aeglustamine ja stabiliseerimine, tagades samas inimeste vajaduste rahuldamise, ehk tarbimise kasvu olukorras primaarenergia mahu säilimise tagamine.
3. „Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2003-2012”: alaesmärk nr 5: Eesti majanduse energiaefektiivsuse suurendamine ja energiamahukuse vähendamine.

Haakuvad meetmed:

1. „Eesti elektrimajanduse arengukava 2005-2015”: Investeeringud (M 4.2)

Näeb ette elektri jaotus- ja ülekandevõrkude arendamisega seotud tegevused Eestis, täitmist korraldavad võrguettevõtjad.
2. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: uute energiatootmisviiside alase teadus- ja arendustöö ning pilootprojektide toetamine (M 3.1.3), olemasoleva tootmisbaasi moderniseerimine keskkonnanõuetega vastavusse viimiseks (M 3.1.4), energiasüsteemide uuendamine elektri- ja soojakadude vähendamiseks (M 3.2.3)

Näevad ette investeeringuabi (innovaatilistel lahendustel põhinevate) energia (demonstratsioon)tootmisseedmete rajamiseks ja lokaalseid lahendusi pakkuvate tehnoloogiate rakendamiseks, samuti olemasolevate tootmisvõimsuste rekonstrueerimist ning soojust ja elektri koostootmise laiendamist.

3. „Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013”: Regulatsioonide ning toetus-skeemide väljatöötamine ja rakendamine energiasäästu arendamiseks ja energia tarbimise suunamiseks (M 3.2.1)
Näeb ette energiasäästu efekti andvate tegevuste soodustamist reguleerivate majanduslike meetmete väljatöötamist (investeeringutele kaasa aitavad skeemid)
4. „Eesti eluasemevaldkonna arengukava 2007 – 2013”: Eluasemefondi kvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmine (M 2.1)
Näeb ette rekonstrueerimistoetusi elamute ehitustehnilise seisukorra parandamiseks ning energiasäästlikkuse tõstmiseks.
5. „Transpordi arengukava 2006-2013”: Väliskulude sisestamise põhimõtte rakendamine (M 5.1)
Töötatakse välja väliskulude sisestamise põhimõtted, mille rakendamine on oluline nii keskkonnamõjude minimeerimiseks, transpordi maksustamispõhimõtete arendamiseks ning soodustab omakorda ühistranspordi ja kergliikluse kasutamisest.
6. „Transpordi arengukava 2006-2013”: Keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtu stimuleerimine (M 5.2)
Töötatakse välja maksude diferentseerimise põhimõtted, mis stimuleerivad keskkonnasäästlikke lahenduste kasutuselevõttu ning rakendatakse standardid, mis tagavad sõidukitele (sh laevadele) esitatavate keskkonnanõuete uuendamise. Eelisarendatakse elektritranspordi ning korraldatakse teavituskampaaniaid. Töötatakse välja uus meede keskkonnasõbralike transporditehnoloogiate arendamise toetamiseks.
7. „Transpordi arengukava 2006-2013”: Ühistranspordi konkurentsivõime tõstmine (M 7.2)
Näeb ette tegevused ühistranspordi veeremi kvaliteedi parendamiseks, ühistranspordi teenindava infrastruktuuri arendamiseks ning ühistranspordi atraktiivsuse tõstmiseks selle võimalikele kasutajatele.
8. „Eesti keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete prioriteedid aastateks 2007–2009”: Jätkusuutliku arenguga seotud poliitilis-strateegiline juhtimine (prioriteet 1)
Näeb ette, et Vabariigi Valitsus töötab välja EL-i ja Eesti õigusaktide alusel keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete edendamiseks prioriteedid ja kehtestab valitsusasutustele ühtsed toodete keskkonna- ja sotsiaalnõuete hindamise põhimõtted.

Valdkond: Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu poliitikast tulenevate ülesannete täitmine

Eesmärk 4: Kindlustada Euroopa Liidu kütuste ja energia kokkuhoiu käsitlevate direktiivide ülevõtmine ja rakendamise tulemuslikkuse hindamine.

Meetmed:

1. Direktiivide 2002/91/EÜ, 2005/32/EÜ ja 2006/32/EÜ ülevõtmine
2. Euroopa Ühenduste Komisjoni energiatõhususe tegevuskava COM(2006)545 rakendamise toetamine
3. Rahvusvaheline koostöö energiakasutuse tõhustamisel

Haakuvad eesmärgid:

Haakuvad meetmed:

